

II

(Comunicări)

COMUNICĂRI PROVENIND DE LA INSTITUȚIILE, ORGANELE ȘI
ORGANISMELE UNIUNII EUROPENE

COMISIA EUROPEANĂ

COMUNICAREA COMISIEI

Cadrul pentru ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare

(2014/C 198/01)

CUPRINS

	<i>Pagina</i>
Introducere	2
1. Domeniu de aplicare și definiții	3
1.1. Domeniu de aplicare	3
1.2. Măsuri de ajutor acoperite de cadrul de reglementare	4
1.3. Definiții	5
2. Ajutoare de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat	8
2.1. Organizațiile de cercetare și diseminare a cunoștințelor și infrastructurile de cercetare ca beneficiari ai ajutoarelor de stat	8
2.1.1. Finanțarea publică a activităților neeconomice	8
2.1.2. Finanțarea publică a activităților economice	9
2.2. Ajutoarele de stat indirecte acordate întreprinderilor prin intermediul organizațiilor de cercetare și diseminare a cunoștințelor și al infrastructurilor de cercetare finanțate din fonduri publice	10
2.2.1. Cercetarea în numele întreprinderilor (cercetarea contractuală sau serviciile de cercetare)	10
2.2.2. Colaborarea cu întreprinderile	10
2.3. Achizițiile publice de servicii de cercetare și dezvoltare	11
3. Principii comune de evaluare	12
4. Evaluarea compatibilității ajutoarelor pentru C&D&I	13
4.1. Contribuția la un obiectiv bine definit de interes comun	13
4.1.1. Condiții generale	13
4.1.2. Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale	14
4.2. Necesitatea intervenției statului	14
4.2.1. Condiții generale	14
4.2.2. Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale	15
4.3. Caracterul adecvat al măsurii de ajutor	16
4.3.1. Caracterul adecvat în comparație cu instrumentele de politică alternativă	16
4.3.2. Caracterul adecvat în comparație cu diferite instrumente de ajutor	16
4.4. Efectul stimulat	17
4.4.1. Condiții generale	17
4.4.2. Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale	17
4.5. Proporționalitatea ajutorului	18

4.5.1.	Condiții generale	18
4.5.1.1.	Intensitățile maxime ale ajutorului	19
4.5.1.2.	Măsuri fiscale	19
4.5.1.3.	Cumulul de ajutoare	20
4.5.1.4.	Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale	20
4.5.2.	Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale	20
4.6.	Evitarea efectelor negative nejustificate asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale	21
4.6.1.	Considerații generale	21
4.6.1.1.	Efecte asupra piețelor de produse	22
4.6.1.2.	Efecte asupra schimburilor comerciale și asupra alegerii locației	22
4.6.1.3.	Efecte negative evidente	22
4.6.2.	Scheme de ajutoare	23
4.6.3.	Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale	23
4.6.3.1.	Denaturări pe piețele de produse	23
4.6.3.2.	Efectele locației	25
4.7.	Transparența	25
5.	Evaluarea	25
6.	Raportare și monitorizare	26
7.	Aplicabilitate	26
8.	Revizuire	26

INTRODUCERE

1. Pentru a împiedica subvențiile de stat să denatureze concurența pe piața internă și să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre într-un mod care contravine interesului comun, articolul 107 alineatul (1) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene („tratatul”) stabilește principiul conform căruia ajutoarele de stat sunt interzise. Cu toate acestea, în anumite cazuri, astfel de ajutoare pot fi compatibile cu piața internă în temeiul articolului 107 alineatele (2) și (3) din tratat.

2. Promovarea cercetării, dezvoltării și inovării („C&D&I”) este un obiectiv important al Uniunii stabilit în articolul 179 din tratat, care prevede: „Uniunea are ca obiectiv consolidarea bazelor sale științifice și tehnologice, prin crearea unui spațiu european de cercetare în care cercetătorii, cunoștințele științifice și tehnologiile să circule liber, precum și favorizarea creșterii competitivității sale, inclusiv în industrie, precum și promovarea activităților de cercetare considerate necesare (...)”. Articolele 180-190 din tratat stabilesc acțiunile care trebuie întreprinse în acest sens, precum și domeniul de aplicare și punerea în aplicare a programului-cadru multianual.

3. Strategia Europa 2020 ⁽¹⁾ identifică cercetarea și dezvoltarea („C&D”) drept un factor-cheie pentru realizarea obiectivelor de creștere economică inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. În acest scop, Comisia a stabilit obiectivul principal conform căruia 3 % din produsul intern brut al Uniunii (denumit în continuare „PIB”) ar trebui investit în C&D până în 2020. Pentru a favoriza progresul în domeniul C&D&I, Strategia Europa 2020 promovează în special inițiativa emblematică „O Uniune a inovării” ⁽²⁾, care vizează îmbunătățirea condițiilor-cadru și a accesului la finanțare pentru cercetare și inovare pentru a se asigura că ideile inovatoare pot fi transformate în produse și servicii care creează creștere și locuri de muncă ⁽³⁾. Comunicarea Europa 2020 a precizat faptul că politica privind ajutoarele de stat poate „contribui în mod activ și pozitiv (...) prin stimularea și sprijinirea inițiativelor de dezvoltare a unor tehnologii mai inovatoare, mai eficiente și mai ecologice, facilitând totodată accesul la ajutoare publice pentru investiții, capital de risc și finanțare destinată cercetării și dezvoltării”.

⁽¹⁾ Comunicarea Comisiei „Europa 2020 – O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii”, COM(2010) 2020 final, 3.3.2010.

⁽²⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „Inițiativă emblematică a Strategiei Europa 2020 – O Uniune a inovării”, COM(2010) 546 final, 6.10.2010.

⁽³⁾ Cheltuielile totale pentru cercetare și dezvoltare în cadrul Uniunii (din care aproximativ 1/3 sunt publice și 2/3 private) au fost de 2,06 % din PIB în 2012 și au crescut cu 0,24 puncte procentuale din 2005 (Statistici Eurostat privind indicatorii principali: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators). Deși cheltuielile private pentru C&D ca procent din PIB au crescut ușor din 2008, există totuși diferențe mari între statele membre, sectoarele industriale și actorii individuali (Comisia Europeană, „Performanțe în materie de cercetare și inovare în statele membre UE și în țările asociate în anul 2013”).

4. Întrucât este general acceptat faptul că piețele concurențiale au tendința de a conduce la rezultate eficiente din punctul de vedere al prețurilor, al producției și al utilizării resurselor, în situațiile de eșec al pieței⁽¹⁾ intervenția statului poate să îmbunătățească funcționarea piețelor și, prin urmare, să contribuie la o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii. În contextul C&D&I, eșecurile pieței pot apărea, de exemplu, pentru că actorii de pe piață, de regulă, nu iau în considerare externalitățile (pozitive) asupra altor actori din economie și, prin urmare, se implică în activități de C&D&I la un nivel care este prea scăzut din punctul de vedere al societății. De asemenea, proiectele de C&D&I ar putea avea de suferit de pe urma unui acces insuficient la finanțare (din cauza informațiilor asimetrice) sau a unor probleme de coordonare în rândul întreprinderilor. Prin urmare, ajutoarele de stat pentru C&D&I pot fi compatibile cu piața internă atunci când poate fi de așteptat ca acestea să atenueze un eșec al pieței în promovarea realizării unui proiect important de interes european comun sau să faciliteze dezvoltarea anumitor activități economice și atunci când denaturarea în consecință a concurenței și a schimburilor comerciale nu este contrară interesului comun.

5. Ajutoarele pentru C&D&I se vor justifica, în principal, pe baza articolului 107 alineatul (3) literele (b) și (c) din tratat, conform cărora Comisia poate considera compatibile cu piața internă ajutoarele de stat destinate să promoveze realizarea unui proiect important de interes european comun sau să faciliteze dezvoltarea anumitor activități economice în cadrul Uniunii, în cazul în care ajutoarele de acest fel nu afectează în mod negativ condițiile comerciale într-o măsură care este contrară interesului comun.

6. În Comunicarea privind modernizarea ajutoarelor de stat⁽²⁾, Comisia a anunțat trei obiective care trebuie urmărite prin modernizarea controlului ajutoarelor de stat:

- (a) promovarea creșterii durabile, inteligente și favorabile incluziunii pe o piață internă competitivă;
- (b) concentrarea controlului *ex ante* asupra cazurilor care au cel mai puternic impact asupra pieței interne, consolidând, în același timp, cooperarea cu statele membre în materie de aplicare a normelor privind ajutoarele de stat;
- (c) eficientizarea prin simplificare a normelor și accelerarea procesului decizional.

7. În special, comunicarea a lansat un apel în favoarea unei abordări comune a revizuirii diferitelor orientări și cadre având la bază consolidarea pieței interne, promovarea eficacității sporite a cheltuielilor publice printr-o mai bună participare la obiectivele de interes comun prin intermediul ajutoarelor de stat, precum și exercitarea unui control sporit asupra efectului stimulatoriu, asupra limitării ajutorului la minimum și asupra potențialelor efecte negative ale ajutorului asupra concurenței și schimburilor comerciale. Condițiile de compatibilitate prevăzute în prezentul cadru se bazează pe această abordare comună.

1. DOMENIU DE APLICARE ȘI DEFINIȚII

1.1. Domeniu de aplicare

8. Principiile stabilite în prezentul cadru se aplică ajutoarelor de stat pentru C&D&I în toate sectoarele reglementate de tratat. Prin urmare, acesta se aplică sectoarelor reglementate de norme specifice ale Uniunii privind ajutoarele de stat, dacă normele respective nu conțin dispoziții contrare.

9. Finanțarea din partea Uniunii gestionată la nivel central de instituțiile, agențiile, întreprinderile comune sau alte organisme ale Uniunii care nu este direct sau indirect sub controlul statelor membre⁽³⁾ nu constituie ajutor de stat. În cazul în care o astfel de finanțare din partea Uniunii este combinată cu ajutoare de stat, numai acestea din urmă vor fi luate în considerare pentru a determina dacă pragurile de notificare și intensitățile maxime ale ajutorului sunt respectate sau, în contextul prezentului cadru, fac obiectul unei analize de compatibilitate.

10. Ajutoarele pentru C&D&I destinate întreprinderilor aflate în dificultate, astfel cum sunt definite în sensul prezentului cadru de Liniile directe comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate⁽⁴⁾, astfel cum au fost modificate sau înlocuite, sunt excluse din domeniul de aplicare al prezentului cadru.

(1) Termenul „eșec al pieței” se referă la situațiile în care este improbabil ca piețele, lăsate să funcționeze pe cont propriu, să producă rezultate eficiente.

(2) Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor – „Modernizarea ajutoarelor de stat în UE”, COM(2012) 209 final, 8.5.2012.

(3) Cum ar fi finanțarea furnizată în cadrul programului Orizont 2020 sau al Programului UE pentru competitivitatea întreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii (COSME).

(4) Liniile directe privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate (JO C 244, 1.10.2004, p. 2).

11. Atunci când evaluează ajutoarele pentru C&D&I în favoarea unui beneficiar care face obiectul unui ordin de recuperare neexecutat în urma unei decizii anterioare a Comisiei care declară un ajutor ca fiind ilegal și incompatibil cu piața internă, Comisia va lua în considerare valoarea ajutorului nerecuperată încă ⁽¹⁾.

1.2. Măsuri de ajutor acoperite de cadrul de reglementare

12. Comisia a identificat o serie de măsuri de C&D&I pentru care ajutoarele de stat ar putea fi compatibile, în anumite condiții, cu piața internă:

- (a) **ajutoarele pentru proiecte de C&D** în cazul cărora partea din proiectul de cercetare care beneficiază de ajutor se încadrează în categoriile de cercetare fundamentală și cercetare aplicată, aceasta din urmă putând fi împărțită în cercetare industrială și dezvoltare experimentală ⁽²⁾. Aceste ajutoare vizează, în principal, eșecul pieței legat de externalitățile pozitive (propagarea cunoștințelor), dar pot fi îndreptate și către un eșec al pieței cauzat de informații imperfecte și asimetrice sau (în special în proiectele de colaborare) un eșec de coordonare;
- (b) **ajutoarele pentru studii de fezabilitate** aferente proiectelor de C&D, care vizează remedierea unui eșec al pieței legat în principal de informații imperfecte și asimetrice;
- (c) **ajutoarele pentru construirea și modernizarea infrastructurilor de cercetare**, care abordează, în principal, eșecul pieței care rezultă din dificultățile de coordonare. Infrastructurile de cercetare de înaltă calitate sunt din ce în ce mai necesare pentru cercetarea de nivel înalt, întrucât acestea atrag talentele din întreaga lume și sunt esențiale, de exemplu, pentru tehnologiile informației și comunicațiilor și pentru tehnologiile generice esențiale ⁽³⁾;
- (d) **ajutoarele pentru activități de inovare**, care abordează, în principal, eșecurile pieței legate de externalitățile pozitive (propagarea cunoștințelor), dificultățile de coordonare și, într-o mai mică măsură, informațiile asimetrice. În ceea ce privește întreprinderile mici și mijlocii („IMM-uri”), astfel de ajutoare pentru inovare pot fi acordate pentru obținerea, validarea și protejarea brevetelor și altor active necorporale, pentru detașarea personalului cu înaltă calificare, precum și pentru achiziționarea de servicii de consultanță și de asistență în domeniul inovării. În plus, pentru a încuraja întreprinderile mari să colaboreze cu IMM-urile în activitățile de inovare de proces și inovare organizațională, pot fi sprijinite și costurile suportate atât de IMM-uri, cât și de întreprinderile mari pentru astfel de activități;
- (e) **ajutoarele pentru clusterelor de inovare**, care au ca obiectiv abordarea eșecurilor pieței asociate problemelor de coordonare care împiedică dezvoltarea clusterelor sau limitează interacțiunile și fluxul de cunoștințe în cadrul acestora și între acestea. Ajutoarele de stat ar putea contribui la soluționarea problemei în primul rând prin sprijinirea investițiilor în infrastructuri comune și deschise pentru clusterelor de inovare și, în al doilea rând, prin sprijinirea, timp de cel mult zece ani, a funcționării clusterelor pentru îmbunătățirea colaborării, a stabilirii de contacte și a învățării.

13. Statele membre trebuie să notifice ajutoarele pentru C&D&I în temeiul articolului 108 alineatul (3) din tratat, cu excepția măsurilor care îndeplinesc condițiile prevăzute de un regulament de exceptare pe categorii adoptat de Comisie în temeiul articolului 1 din Regulamentul (CE) nr. 994/98 al Consiliului ⁽⁴⁾.

14. Prezentul cadru stabilește criteriile de compatibilitate privind schemele de ajutoare și ajutoarele individuale pentru C&D&I care fac obiectul cerinței de notificare și care trebuie evaluate în baza articolului 107 alineatul (3) litera (c) din tratat ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ A se vedea cauzele conexe T-244/93 și T-486/93, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH/Comisia, Rec., 1995, p. II-02265.

⁽²⁾ Comisia consideră că este util să se mențină categoriile diferite de activități de C&D, indiferent de posibilitatea ca activitățile respective să urmeze un model interactiv, și nu un model liniar.

⁽³⁾ Tehnologiile generice esențiale sunt definite și identificate în Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „O strategie europeană privind tehnologiile generice esențiale – o punte către creștere economică și locuri de muncă”, COM(2012) 341 final, 26.6.2012.

⁽⁴⁾ Regulamentul (CE) nr. 994/98 al Consiliului din 7 mai 1998 de aplicare a articolelor 92 și 93 din Tratatul de instituire a Comunității Europene anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale (JO L 142, 14.5.1998, p. 1), modificat prin Regulamentul (UE) nr. 733/2013 al Consiliului din 22 iulie 2013 (JO L 204, 31.7.2013, p. 15).

⁽⁵⁾ Criteriile pentru analiza compatibilității cu piața internă a ajutoarelor de stat menite să promoveze executarea unor proiecte importante de interes comun european, inclusiv ajutoarele pentru C&D&I evaluate în baza articolului 107 alineatul (3) litera (b) din tratat, sunt stabilite într-o comunicare separată a Comisiei.

1.3. Definiții

15. În sensul prezentului cadru, se aplică următoarele definiții:

- (a) **„ajutoare ad hoc”** înseamnă ajutoarele care nu sunt acordate pe baza unei scheme de ajutoare;
- (b) **„ajutor”** înseamnă orice măsură care îndeplinește criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din tratat;
- (c) **„intensitatea ajutorului”** înseamnă valoarea brută a ajutorului exprimată ca procent din costurile eligibile ale proiectului, înainte de orice deducere a impozitului sau a altor taxe. În cazul în care ajutorul se acordă sub altă formă decât cea a subvenției, valoarea ajutorului este echivalentul-subvenție al ajutorului. Ajutoarele care pot fi plătite în mai multe tranșe se actualizează la valoarea lor la data acordării. Rata dobânzii care trebuie utilizată în acest sens este rata de actualizare ⁽¹⁾ aplicabilă la data acordării. Intensitatea ajutorului se calculează pentru fiecare beneficiar;
- (d) **„schemă de ajutoare”** înseamnă orice act în baza căruia, fără a fi necesare măsuri suplimentare de punere în aplicare, întreprinderilor definite în schemă în mod general și abstract li se pot acorda ajutoare individuale și orice act în baza căruia un ajutor care nu are legătură cu un proiect anume poate fi acordat uneia sau mai multor întreprinderi;
- (e) **„cercetare aplicată”** înseamnă cercetare industrială, dezvoltare experimentală sau orice combinație a acestora;
- (f) **„concurență deplină”** înseamnă o situație în care condițiile tranzacției dintre părțile contractante nu diferă de cele care s-ar aplica între întreprinderi independente și nu conțin niciun element de coluziune. Se consideră că orice tranzacție rezultată în urma unei proceduri de atribuire deschise, transparente și nediscriminatorii respectă principiul concurenței depline;
- (g) **„data acordării ajutorului”** înseamnă data la care dreptul legal de a primi ajutorul este conferit beneficiarului în conformitate cu legislația națională aplicabilă;
- (h) **„colaborare efectivă”** înseamnă colaborarea dintre cel puțin două părți independente în vederea schimbului de cunoștințe sau de tehnologii ori în vederea atingerii unui obiectiv comun, bazată pe diviziunea muncii, în cadrul căreia părțile definesc în comun domeniul de aplicare al proiectului de colaborare, contribuie la implementarea acestuia și împart atât riscurile, cât și rezultatele acestuia. Una sau mai multe părți pot suporta costurile integrale ale proiectului și astfel celelalte părți nu mai suportă riscurile financiare asociate acestuia. Cercetarea contractuală și prestarea de servicii de cercetare nu sunt considerate drept forme de colaborare;
- (i) **„dezvoltare exclusivă”** înseamnă achiziționarea publică a unor servicii de cercetare și dezvoltare ale căror beneficii revin integral și exclusiv autorității contractante sau entității contractante și pe care aceasta le poate utiliza în desfășurarea propriilor activități, cu condiția de a le remunera pe deplin;
- (j) **„dezvoltare experimentală”** înseamnă dobândirea, combinarea, modelarea și utilizarea unor cunoștințe și competențe existente de ordin științific, tehnologic, de afaceri și alte cunoștințe și competențe relevante, cu scopul de a dezvolta produse, procese sau servicii noi sau îmbunătățite. Aceasta poate include, de exemplu, și activități care vizează definirea, planificarea și documentarea conceptuală a noilor produse, procese sau servicii. Dezvoltarea experimentală poate include crearea de prototipuri, demonstrarea, crearea de proiecte-pilot, testarea și validarea unor produse, procese sau servicii noi sau îmbunătățite în medii reprezentative pentru condițiile de funcționare reale, obiectivul principal fiind acela de a aduce noi îmbunătățiri tehnice produselor, proceselor sau serviciilor care nu sunt definitive în mod substanțial. Aceasta poate include dezvoltarea unui prototip sau pilot utilizabil comercial care este în mod obligatoriu produsul comercial final și a cărui producție este prea costisitoare pentru ca acesta să fie utilizat exclusiv în scopuri demonstrative și de validare. Dezvoltarea experimentală nu include modificările de rutină sau periodice aduse produselor, liniilor de producție, proceselor de fabricație, serviciilor existente și altor operațiuni în curs, chiar dacă modificările respective pot reprezenta ameliorări;

⁽¹⁾ A se vedea Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont (JO C 14, 19.1.2008, p. 6).

- (k) **„studiu de fezabilitate”** înseamnă evaluarea și analiza potențialului unui proiect care urmărește să vină în sprijinul procesului decizional prin faptul că evidențiază în mod obiectiv și rațional punctele forte și punctele slabe ale acestuia, oportunitățile și amenințările și prin faptul că identifică resursele necesare pentru punerea sa în practică și, în ultimă instanță, perspectivele de succes ale acestuia;
- (l) **„proprietate exclusivă”** înseamnă că organizația de cercetare, infrastructura de cercetare sau achizitorul public beneficiază de toate avantajele economice aferente drepturilor de proprietate intelectuală prin rezervația dreptului de a le utiliza fără restricții, în special dreptul de proprietate și dreptul de a acorda licențe. Acest lucru poate fi valabil, de asemenea, atunci când organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare (respectiv, achizitorul public) decide să încheie alte contracte cu privire la drepturile respective, inclusiv acordarea licenței unui partener cu care este în relație de colaborare (respectiv, unor întreprinderi);
- (m) **„cercetare fundamentală”** înseamnă activitatea experimentală sau teoretică întreprinsă, în principal, pentru a dobândi cunoștințe noi despre bazele fenomenelor și faptelor observabile, fără a fi avută în vedere nicio aplicare sau utilizare comercială directă;
- (n) **„echivalent subvenție brută”** înseamnă cuantumul ajutorului în cazul în care acesta a fost acordat sub formă de grant, înainte de orice deducere a impozitului sau a altor taxe;
- (o) **„personal cu înaltă calificare”** înseamnă personalul cu studii superioare și cel puțin cinci ani de experiență profesională relevantă, care poate include și formarea în cadrul unui doctorat;
- (p) **„ajutor individual”** înseamnă ajutorul acordat unei anumite întreprinderi și include ajutoarele *ad hoc* și ajutoarele acordate pe baza unei scheme de ajutoare;
- (q) **„cercetare industrială”** înseamnă cercetarea sau investigația critică planificată în scopul dobândirii de cunoștințe și competențe noi pentru elaborarea unor noi produse, procese sau servicii sau pentru realizarea unei îmbunătățiri semnificative a produselor, proceselor sau serviciilor existente. Aceasta cuprinde crearea de părți componente ale unor sisteme complexe și poate include construcția de prototipuri în laborator sau într-un mediu cu interfețe simulate ale sistemelor existente, precum și de linii-pilot, atunci când acest lucru este necesar pentru cercetarea industrială și, în special, pentru validarea tehnologiilor generice;
- (r) **„servicii de consultanță în domeniul inovării”** înseamnă serviciile de consultanță, de asistență și de formare profesională în ceea ce privește transferul de cunoștințe, achiziția, protecția și valorificarea activelor necorporale, utilizarea standardelor și reglementărilor care le conțin;
- (s) **„clustere de inovare”** înseamnă structurile sau grupurile organizate de părți independente (cum ar fi întreprinderi nou înființate inovatoare, întreprinderi mici și mijlocii și întreprinderi mari, precum și organizații de cercetare și de diseminare a cunoștințelor, organizații nonprofit și alte organizații de operatori economici afiliați) concepute pentru a stimula activitatea inovatoare prin promovarea utilizării în comun a instalațiilor și pentru a face schimb de cunoștințe și de expertiză și prin contribuții efective la transferul de cunoștințe, stabilirea de contacte, diseminarea informațiilor și colaborarea între întreprinderi și alte organizații din cluster;
- (t) **„servicii de asistență în domeniul inovării”** înseamnă furnizarea de spații de lucru, bănci de date, biblioteci, cercetare de piață, laboratoare, etichetare de calitate, testarea și certificarea calității în scopul dezvoltării de produse, procese sau servicii mai eficiente;
- (u) **„active necorporale”** înseamnă activele care nu au o formă fizică sau financiară, precum brevetele, licențele, know-howul sau alte drepturi de proprietate intelectuală;
- (v) **„transfer de cunoștințe”** înseamnă orice proces care are scopul de a obține, de a colecta și de a face schimb de cunoștințe explicite și implicite, inclusiv de abilități și de competențe, în cadrul unor activități economice și neeconomice, cum ar fi colaborări în materie de cercetare, servicii de consultanță, acordare de licențe, creare de produse derivate, publicare și mobilitate a cercetătorilor și a altor categorii de personal implicate în activitățile respective. Pe lângă cunoștințele științifice și tehnologice, transferul de cunoștințe include, de asemenea, alte tipuri de cunoștințe, precum cunoștințele privind utilizarea standardelor și a reglementărilor din care fac parte acestea, cunoștințele privind condițiile mediilor de operare din viața reală și metodele de inovare organizațională, precum și gestionarea cunoștințelor legate de identificarea, dobândirea, protejarea, apărarea și exploatarea activelor necorporale;

- (w) **„întreprinderi mari”** înseamnă întreprinderile care nu se încadrează în definiția întreprinderilor mici și mijlocii;
- (x) **„costuri nete suplimentare”** înseamnă diferența dintre valorile actuale nete preconizate ale proiectului sau activității subvenționate și o investiție contrafactuală viabilă pe care beneficiarul ar fi efectuat-o în absența ajutorului;
- (y) **„inovare organizațională”** înseamnă punerea în aplicare a unei noi metode organizaționale în practicile comerciale, organizarea locului de muncă sau relațiile externe ale unei întreprinderi, cu excepția modificărilor care sunt bazate pe metode organizaționale utilizate deja în întreprindere, a modificărilor aduse strategiei de gestionare, a fuziunilor și achizițiilor, a încetării utilizării unui proces, a simplei înlocuirii sau majorării a capitalului, a schimbărilor rezultate numai din modificarea prețurilor factorilor, a personalizării, a localizării, a schimbărilor regulate, sezoniere și a altor schimbări ciclice și a comercializării de produse noi sau îmbunătățite semnificativ;
- (z) **„costuri cu personalul”** înseamnă costul cercetătorilor, al tehnicienilor și al altor membri ai personalului de sprijin în măsura în care sunt angajați în proiectul sau activitatea respectivă;
- (aa) **„achiziție înainte de comercializare”** înseamnă achiziționarea publică a unor servicii de cercetare și dezvoltare în care autoritatea contractantă sau entitatea contractantă nu își rezervă exclusiv toate rezultatele și beneficiile contractului pentru a le utiliza în desfășurarea propriilor activități, ci le împarte cu furnizorii în condițiile pieței. Contractul, al cărui obiect se încadrează în una sau mai multe categorii de cercetare și dezvoltare prevăzute în prezentul cadru, trebuie încheiat pe o perioadă determinată și poate include dezvoltarea de prototipuri sau de volume limitate ale unor prime produse sau servicii sub forma unor serii de testare. Achiziționarea unor volume de produse sau servicii comerciale nu poate face obiectul aceluiași contract;
- (bb) **„inovare de proces”** înseamnă punerea în aplicare a unei metode de producție sau de livrare noi sau îmbunătățite semnificativ (inclusiv modificări semnificative ale tehnicilor, echipamentelor sau software-ului), excepție făcând schimbările sau îmbunătățirile minore, creșterea capacităților de producție sau de prestare de servicii prin adăugarea de sisteme de fabricație sau logistice care sunt foarte asemănătoare cu cele utilizate deja, încetarea utilizării unui proces, simpla înlocuire sau majorare a capitalului, schimbări rezultate numai din modificarea prețurilor factorilor, personalizarea producției, localizarea, schimbările regulate, sezoniere și alte schimbări ciclice și comercializarea de produse noi sau îmbunătățite semnificativ;
- (cc) **„proiect de C&D”** înseamnă o operațiune care include activități care acoperă în același timp una sau mai multe categorii de cercetare și dezvoltare definite în prezentul cadru și care este destinată să îndeplinească o sarcină indivizibilă de natură economică, științifică și tehnică exactă, cu obiective predefinite în mod clar. Un proiect de C&D poate fi alcătuit din mai multe pachete de lucru, activități sau servicii și include obiective clare, activitățile care urmează să fie desfășurate în vederea realizării obiectivelor respective (inclusiv costurile pe care le presupun acestea) și prestații concrete pentru a identifica rezultatele activităților respective și a le compara cu obiectivele relevante. Atunci când două sau mai multe proiecte de C&D nu sunt separabile în mod clar unele de altele și, în special, în cazul în care nu prezintă probabilități independente de succes tehnologic, acestea sunt considerate un singur proiect;
- (dd) **„avans rambursabil”** înseamnă un împrumut pentru un proiect care este plătit în una sau mai multe tranșe și pentru care condițiile de rambursare depind de rezultatul proiectului;
- (ee) **„organizație de cercetare și diseminare a cunoștințelor”** sau „organizație de cercetare” înseamnă o entitate (cum ar fi universitățile sau institutele de cercetare, agențiile de transfer de tehnologie, intermediarii pentru inovare, entitățile de colaborare fizice sau virtuale orientate spre cercetare), indiferent de statutul său juridic (organizație de drept public sau privat) sau de modalitatea de finanțare, al cărei obiectiv principal este de a efectua în mod independent cercetare fundamentală, cercetare industrială sau dezvoltare experimentală sau de a disemina la scară largă rezultatele unor astfel de activități prin predare, publicare sau transfer de cunoștințe. În cazul în care entitatea desfășoară și activități economice, finanțarea, costurile și veniturile activităților economice respective trebuie să fie contabilizate separat. Întreprinderile care pot exercita o influență decisivă asupra unei astfel de entități, de exemplu, în calitate de acționari sau asociați, nu pot beneficia de acces preferențial la rezultatele generate de aceasta;

- (ff) **„infrastructură de cercetare”** înseamnă instalațiile, resursele și serviciile conexe utilizate de comunitatea științifică pentru a desfășura activități de cercetare în domeniile sale și cuprinde echipamente sau seturi de instrumente științifice, resurse de cunoștințe precum colecții, arhive sau informații științifice structurate ce permit infrastructurilor bazate pe tehnologia informației și comunicațiilor cum ar fi rețelele, materialul informatic, programele de software și instrumentele de comunicare, precum și orice alte mijloace necesare pentru desfășurarea activităților de cercetare. Astfel de infrastructuri de cercetare pot fi „localizate într-un singur sit” sau „distribuite” (rețea organizată de resurse) ⁽¹⁾;
- (gg) **„detașare”** înseamnă angajarea temporară de personal de către un beneficiar, personalul având dreptul de a reveni la angajatorul anterior;
- (hh) **„întreprinderi mici și mijlocii”** sau „IMM-uri”, „întreprinderi mici” și „întreprinderi mijlocii” înseamnă întreprinderile care îndeplinesc criteriile prevăzute în Recomandarea Comisiei privind definirea microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici și mijlocii ⁽²⁾;
- (ii) **„începerea lucrărilor”** sau „începerea proiectului” înseamnă fie începerea activităților de C&D&I, fie primul acord dintre beneficiar și contractanți privind desfășurarea proiectului, în funcție de evenimentul care survine mai întâi. Lucrările pregătitoare, cum ar fi obținerea permiselor și efectuarea studiilor de fezabilitate, nu sunt considerate începerea lucrărilor;
- (jj) **„active corporale”** înseamnă activele ce constau în terenuri, clădiri și instalații, mașini și echipamente.

2. AJUTOARE DE STAT ÎN SENSUL ARTICOLULUI 107 ALINEATUL (1) DIN TRATAT

16. În general, orice măsură care îndeplinește criteriile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din tratat constituie ajutor de stat. O comunicare separată a Comisiei privind noțiunea de ajutoare de stat clarifică modul în care Comisia înțelege această noțiune în general, însă în prezenta secțiune sunt analizate situațiile apărute în mod normal în domeniul activităților de C&D&I, fără a aduce atingere interpretării date de Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

2.1. Organizațiile de cercetare și diseminare a cunoștințelor și infrastructurile de cercetare ca beneficiari ai ajutoarelor de stat

17. Organizațiile de cercetare și diseminare a cunoștințelor („organizațiile de cercetare”) și infrastructurile de cercetare sunt beneficiari ai ajutoarelor de stat în cazul în care finanțarea publică a acestora îndeplinește toate condițiile prevăzute la articolul 107 alineatul (1) din tratat. Astfel cum se explică în Comunicarea privind noțiunea de ajutor de stat și în conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție, beneficiarul trebuie să se califice ca întreprindere, dar această calificare nu depinde de statutul său juridic, cu alte cuvinte, dacă acesta este o organizație de drept public sau privat, sau de natura sa economică, cu alte cuvinte, dacă acesta are sau nu scop lucrativ. Mai degrabă, este decisiv pentru calificarea ca întreprindere dacă beneficiarul desfășoară sau nu o activitate economică care constă în a oferi produse sau servicii pe o piață dată ⁽³⁾.

2.1.1. Finanțarea publică a activităților neeconomice

18. În cazul în care aceeași entitate exercită activități de natură atât economică, cât și neeconomică, finanțarea din fonduri publice a activităților neeconomice nu va intra sub incidența articolului 107 alineatul (1) din tratat dacă cele două tipuri de activități și costurile, finanțarea și veniturile acestora pot fi separate în mod clar, astfel încât subvenționarea încrucișată a activității economice să fie evitată în mod eficace. Dovezile privind alocarea adecvată a costurilor, finanțării și veniturilor pot consta în situațiile financiare anuale ale entității respective.

19. Comisia consideră că următoarele activități au, în general, un caracter neeconomic:

⁽¹⁾ A se vedea articolul 2 litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 723/2009 al Consiliului din 25 iunie 2009 privind cadrul juridic comunitar aplicabil unui consorțiu pentru o infrastructură europeană de cercetare (ERIC) (JO L 206, 8.8.2009, p. 1).

⁽²⁾ Recomandarea Comisiei din 6 mai 2003 de definire a microîntreprinderilor, întreprinderilor mici și mijlocii (JO L 124, 20.5.2003, p. 36).

⁽³⁾ Cauza C-118/85, Comisia/Italia, Rec., 1987, p. I-2599, punctul 7; cauza C-35/96, Comisia/Italia, Rec., 1998, p. I-3851, punctul 36; cauza C-309/99, Wouters, Rec., 2002, p. I-1577, punctul 46.

(a) activitățile de bază ale organizațiilor de cercetare și ale infrastructurilor de cercetare, în special:

- activitățile de formare în vederea sporirii și îmbunătățirii calificării resurselor umane. În conformitate cu jurisprudența⁽¹⁾ și practica decizională a Comisiei⁽²⁾ și astfel cum s-a explicat în Comunicarea privind noțiunea de ajutor de stat și Comunicarea privind SIEG⁽³⁾, învățământul public organizat din cadrul sistemului național de învățământ, cu finanțare predominant sau integral publică și controlat de către stat este considerat activitate neeconomică⁽⁴⁾;
- C&D independentă în vederea dobândirii unor cunoștințe mai vaste și a unei înțelegeri mai bune, inclusiv proiectele de colaborare în domeniul C&D în cadrul cărora organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare se angajează în colaborare efectivă⁽⁵⁾;
- diseminarea la scară largă a rezultatelor cercetării, în mod neexclusiv și nediscriminatoriu, de exemplu prin predarea acestora, prin baze de date cu acces liber, publicații deschise sau programe informatice gratuite;

(b) activitățile de transfer de cunoștințe, în cazul în care acestea sunt efectuate fie de organizația de cercetare sau de infrastructura de cercetare (inclusiv departamentele sau filialele acestora), fie în comun cu astfel de entități sau în numele acestora și în cazul în care toate profiturile din activitățile respective sunt reinvestite în activitățile de bază ale organizației de cercetare sau ale infrastructurii de cercetare. Caracterul neeconomic al activităților nu este periclitat de contractarea prestării de servicii corespunzătoare către părți terțe prin intermediul unor licitații deschise.

20. În cazul în care o organizație de cercetare sau o infrastructură de cercetare este utilizată atât pentru activități economice, cât și neeconomice, finanțarea publică face obiectul normelor privind ajutoarele de stat numai în măsura în care aceasta acoperă costurile legate de activitățile economice respective⁽⁶⁾. În cazul în care organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare este utilizată aproape exclusiv pentru o activitate neeconomică, finanțarea acesteia poate ieși integral din domeniul de aplicare al normelor privind ajutoarele de stat dacă utilizarea economică rămâne pur auxiliară, cu alte cuvinte corespunde unei activități care este legată direct de funcționarea organizației de cercetare sau a infrastructurii de cercetare și este necesară pentru aceasta sau care este legată intrinsec de utilizarea neeconomică principală a acesteia și care are un domeniu de aplicare limitat. În sensul prezentului cadru, Comisia va considera că așa stau lucrurile atunci când activitățile economice consumă exact aceiași factori (de exemplu, materiale, echipamente, forță de muncă și capital fix) ca și activitățile neeconomice, iar capacitatea alocată în fiecare an unor astfel de activități economice nu depășește 20 % din capacitatea anuală globală a entității respective.

2.1.2. Finanțarea publică a activităților economice

21. Fără a aduce atingere punctului 20, în cazul în care organizațiile de cercetare sau infrastructurile de cercetare sunt utilizate pentru a desfășura activități de natură economică, cum ar fi închirierea de echipamente sau de laboratoare către întreprinderi, furnizarea de servicii către întreprinderi sau desfășurarea de activități de cercetare contractuală, finanțarea din fonduri publice a activităților economice respective va fi, în general, considerată ajutor de stat.

22. Cu toate acestea, Comisia nu va considera organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare drept beneficiar de ajutor de stat dacă aceasta acționează ca un simplu intermediar pentru a transmite către destinatarii finali întreaga sumă provenită din finanțare publică și orice avantaj dobândit printr-o astfel de finanțare. Acest lucru este valabil, în general, în cazul în care:

(a) atât finanțarea publică, cât și orice avantaj dobândit prin finanțarea respectivă sunt cuantificabile și demonstrabile și există un mecanism adecvat care asigură faptul că acestea sunt transmise în întregime către beneficiarii finali, de exemplu prin prețuri reduse; și

⁽¹⁾ Cauza C-263/86 Humble și Edel, Rec., 1988, p. I-5365, punctele 9-10, 15-18; cauza C-109/92, Wirth, Rec., 1993, p. I-06447, punctul 15.

⁽²⁾ A se vedea, de exemplu, cazurile NN 54/2006, Přerov logistics College, și N 343/2008, Ajutor individual pentru Colegiul Universitar din Nyíregyháza în vederea dezvoltării Centrului de cunoștințe Partium.

⁽³⁾ A se vedea punctele 26-29 din Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor Uniunii Europene în materie de ajutor de stat în cazul compensației acordate pentru prestarea unor servicii de interes economic general (JO C 8, 11.1.2012, p. 4).

⁽⁴⁾ Formarea profesională a forței de muncă, în sensul normelor privind ajutorul de stat pentru ajutoarele în domeniul formării, nu se califică drept o activitate principală neeconomică a organizațiilor de cercetare.

⁽⁵⁾ Furnizarea de servicii de C&D și C&D desfășurată în numele întreprinderilor nu sunt considerate drept activități de C&D independente.

⁽⁶⁾ În cazul în care o organizație de cercetare sau o infrastructură de cercetare este finanțată din surse atât publice, cât și private, Comisia va considera că această condiție este îndeplinită atunci când finanțarea publică alocată entității relevante pentru o perioadă contabilă specifică depășește costurile activităților neeconomice desfășurate în perioada respectivă.

(b) nu este acordat niciun avantaj suplimentar intermediarului deoarece fie acesta este selectat printr-o licitație deschisă, fie finanțarea publică este disponibilă pentru toate entitățile care îndeplinesc condițiile obiective necesare, astfel încât clienții în calitate de destinatari finali au dreptul să cumpere servicii echivalente de la orice intermediar.

23. În cazul în care sunt îndeplinite condițiile de la punctul 22, normele privind ajutorul de stat se aplică la nivelul beneficiarilor finali.

2.2. Ajutoarele de stat indirecte acordate întreprinderilor prin intermediul organizațiilor de cercetare și diseminare a cunoștințelor și al infrastructurilor de cercetare finanțate din fonduri publice

24. La întrebarea dacă și în ce condiții întreprinderile obțin un avantaj în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat în cazuri de cercetare contractuală sau servicii de cercetare furnizate de către o organizație de cercetare sau o infrastructură de cercetare, precum și în cazurile de colaborare cu o organizație de cercetare sau infrastructură de cercetare, trebuie să se răspundă în conformitate cu principiile generale care reglementează ajutorul de stat. În acest scop, astfel cum s-a explicat în Comunicarea privind noțiunea de ajutor de stat, poate fi necesar să se evalueze, în special, dacă se poate imputa statului comportamentul organizației de cercetare sau al infrastructurii de cercetare⁽¹⁾.

2.2.1. Cercetarea în numele întreprinderilor (cercetarea contractuală sau serviciile de cercetare)

25. În cazul în care o organizație de cercetare sau o infrastructură de cercetare este utilizată pentru a desfășura activități de cercetare contractuală sau pentru a presta un serviciu de cercetare către o întreprindere, care, de regulă, precizează termenii și condițiile contractului, deține rezultatele activităților de cercetare și suportă riscul de eșec, niciun ajutor de stat nu va fi transferat, de regulă, întreprinderii dacă organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare primește o remunerație corespunzătoare pentru serviciile prestate, în special în cazul în care este îndeplinită una dintre următoarele condiții:

(a) organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare prestează serviciul de cercetare sau cercetarea contractuală la prețul pieței⁽²⁾; sau

(b) atunci când nu există un preț al pieței, organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare prestează serviciul de cercetare sau cercetarea contractuală la un preț care:

— reflectă costurile integrale ale serviciului și include în general o marjă stabilită în funcție de marjele aplicate în mod obișnuit de întreprinderi active în sectorul serviciului în cauză; sau

— este rezultatul unor negocieri pe baza principiului deplinei concurențe, în cadrul cărora organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare, în calitatea sa de prestator de servicii, negociază pentru a obține beneficiul economic maxim în momentul în care este încheiat contractul și își acoperă cel puțin costurile marginale.

26. În cazul în care organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare păstrează dreptul de proprietate sau drepturile de acces la drepturile de proprietate intelectuală („DPI”), valoarea de piață a acestora poate fi dedusă din prețul plătit pentru serviciile în cauză.

2.2.2. Colaborarea cu întreprinderile

27. Se consideră că un proiect este desfășurat prin colaborare efectivă în cazul în care cel puțin două părți independente urmăresc un obiectiv comun pe baza diviziunii muncii și definesc împreună domeniul de aplicare al acestuia, participă la conceperea proiectului, contribuie la punerea sa în aplicare și împart riscurile financiare, tehnologice, științifice și de altă natură, precum și rezultatele acestuia. Una sau mai multe părți pot suporta costurile integrale ale proiectului și astfel celelalte părți nu mai suportă riscurile financiare asociate acestuia. Termenii și condițiile unui proiect de colaborare, în special în ceea ce privește contribuția la costurile acestuia, împărțirea riscurilor și a rezultatelor, diseminarea rezultatelor, accesul la DPI și normele privind alocarea acestora trebuie să fie stabilite înainte de începerea proiectului⁽³⁾. Cercetarea contractuală și prestarea de servicii de cercetare nu sunt considerate drept forme de colaborare.

⁽¹⁾ A se vedea cauza C-482/99, Franța/Comisia, Rec., 2002, p. I-4397, punctul 24.

⁽²⁾ În cazul în care organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare oferă un serviciu specific de cercetare sau desfășoară activități de cercetare contractuală pentru prima dată în numele unei anumite întreprinderi, cu titlu de probă și pentru o perioadă de timp clar delimitată, Comisia va considera, de regulă, prețul perceput ca reprezentând prețul pieței dacă serviciul de cercetare sau activitatea de cercetare contractuală este unică și se poate dovedi că nu există o piață pentru aceasta.

⁽³⁾ Nu sunt incluse acordurile ferme privind valoarea de piață a DPI rezultate și valoarea contribuțiilor la proiect.

28. În cazul în care proiectele de colaborare sunt realizate în comun de către întreprinderi și organizații de cercetare sau de către infrastructuri de cercetare, Comisia consideră că nu se acordă ajutor de stat indirect întreprinderilor participante prin entitățile respective ca urmare a condițiilor favorabile ale colaborării dacă este îndeplinită una dintre următoarele condiții:

- (a) întreprinderile participante suportă costurile integrale ale proiectului; sau
- (b) rezultatele colaborării care nu dau naștere la DPI pot fi difuzate la scară largă și orice DPI care rezultă din activitățile organizațiilor de cercetare sau a infrastructurilor de cercetare sunt alocate în totalitate entităților respective; sau
- (c) orice DPI care rezultă din proiect, precum și drepturile de acces aferente sunt repartizate între diverșii parteneri la colaborare într-un mod care reflectă în mod adecvat pachetele de lucru, contribuțiile și interesele acestora; sau
- (d) organizațiile de cercetare sau infrastructurile de cercetare primesc o compensație echivalentă cu prețul de piață pentru DPI care rezultă din propriile activități și care sunt atribuite întreprinderilor participante sau pentru DPI la care întreprinderilor participante li se alocă drepturi de acces. Valoarea absolută a oricărei contribuții, atât financiare, cât și nefinanciare, a întreprinderilor participante la costurile activităților organizațiilor de cercetare sau ale infrastructurilor de cercetare care au condus la DPI în cauză poate fi dedusă din compensația respectivă.

29. În sensul punctului 28 litera (d), Comisia va considera compensația primită ca fiind echivalentă cu prețul pieței în cazul în care aceasta permite organizațiilor de cercetare sau infrastructurilor de cercetare în cauză să se bucure integral de beneficiile economice ale drepturilor respective, în cazul în care este îndeplinită una dintre următoarele condiții:

- (a) valoarea compensației a fost stabilită printr-o procedură de vânzare competitivă deschisă, transparentă și nediscriminatorie; sau
- (b) evaluarea efectuată de un expert independent confirmă faptul că valoarea compensației este cel puțin egală cu prețul pieței; sau
- (c) organizația de cercetare sau infrastructura de cercetare, în calitate de vânzător, poate demonstra că a negociat efectiv compensația, în condiții de concurență deplină, pentru a obține beneficiul economic maxim în momentul încheierii contractului, ținând cont și de obiectivele statutare; sau
- (d) în cazurile în care acordul de colaborare prevede dreptul de preemțiune al întreprinderii care colaborează în ceea ce privește DPI generate de organizațiile de cercetare sau infrastructurile de cercetare care colaborează, atunci când entitățile respective exercită dreptul reciproc de a solicita oferte mai avantajoase din punct de vedere economic de la terți, astfel încât întreprinderea care colaborează trebuie să își adapteze oferta în consecință.

30. Dacă niciuna dintre condițiile de la punctul 28 nu este îndeplinită, întreaga valoare a contribuției la proiect a organizațiilor de cercetare sau a infrastructurilor de cercetare va fi considerată drept avantaj în favoarea întreprinderilor care colaborează, căruia i se aplică normele privind ajutorul de stat.

2.3. Achizițiile publice de servicii de cercetare și dezvoltare

31. Achizitorii publici pot cumpăra servicii de cercetare și dezvoltare de la întreprinderi, atât prin proceduri de dezvoltare exclusivă, cât și prin proceduri de achiziție înainte de comercializare⁽¹⁾.

⁽¹⁾ A se vedea comunicarea și documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei – Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, către Consiliu, către Comitetul Economic și Social European și către Comitetul Regiunilor – „Achiziția înainte de comercializare: încurajarea inovației pentru asigurarea unor servicii publice durabile de înaltă calitate în Europa”, COM(2007) 799 final, 14.12.2007.

32. Atât timp cât o procedură deschisă de achiziții publice se desfășoară în conformitate cu directivele aplicabile⁽¹⁾, Comisia va considera, în general, că nu se acordă un ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat întreprinderii care furnizează serviciile în cauză⁽²⁾.

33. În toate celelalte cazuri, inclusiv în cazul achizițiilor înainte de comercializare, Comisia va considera că întreprinderilor nu li se acordă ajutor de stat dacă prețul plătit pentru serviciile în cauză reflectă pe deplin valoarea de piață a beneficiilor primite de achizitorul public și riscurile preluate de prestatorii participanți, în special dacă sunt îndeplinite toate condițiile de mai jos:

- (a) procedura de selecție este deschisă, transparentă și nediscriminatorie și se bazează pe criteriile obiective de selecție și de atribuire specificate înainte de procedura de licitație;
- (b) acordurile contractuale avute în vedere care descriu toate drepturile și obligațiile părților, inclusiv în ceea ce privește DPI, sunt puse la dispoziție tuturor ofertanților interesați înainte de procedura de licitație;
- (c) achiziția nu oferă niciunui dintre prestatorii participanți niciun tratament preferențial în ceea ce privește furnizarea volumelor comerciale ale produselor sau serviciilor finale către un achizitor public din statul membru în cauză⁽³⁾; și
- (d) este îndeplinită una dintre următoarele condiții:

— toate rezultatele care nu dau naștere unor DPI pot fi diseminate la scară largă, de exemplu, prin publicare, predare sau contribuție la organismele de standardizare într-un mod care să permită altor întreprinderi să le reproducă și orice DPI sunt alocate integral achizitorului public; sau

— orice prestator de servicii căruii îi sunt alocate rezultatele care au dat naștere la DPI este obligat să permită achizitorului public accesul nelimitat la rezultatele respective în mod gratuit și să acorde acces terților, de exemplu prin licențe neexclusive, în condițiile pieței.

34. În cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute la punctul 33, statele membre se pot baza pe o evaluare individuală a termenilor contractului dintre achizitorul public și întreprindere, fără a aduce atingere obligației generale de a notifica ajutoarele pentru C&D&I în temeiul articolului 108 alineatul (3) din tratat.

3. PRINCIPII COMUNE DE EVALUARE

35. Pentru a evalua dacă o măsură de ajutor notificată poate fi considerată compatibilă cu piața internă Comisia analizează, în general, dacă măsura de ajutor este concepută astfel încât impactul său pozitiv asupra unui obiectiv de interes comun să fie mai mare decât posibilele sale efecte negative asupra schimburilor comerciale și asupra concurenței.

36. Comunicarea privind modernizarea ajutoarelor de stat din 8 mai 2012 a făcut apel la identificarea și definirea unor principii comune aplicabile evaluării de către Comisie a compatibilității tuturor măsurilor de ajutor puse în aplicare. În acest scop, Comisia va considera că o măsură de ajutor este compatibilă cu tratatul doar dacă aceasta îndeplinește fiecare dintre următoarele criterii:

- (a) *contribuția la un obiectiv de interes comun bine definit*: o măsură de ajutor de stat trebuie să vizeze un obiectiv de interes comun în conformitate cu articolul 107 alineatul (3) din tratat (secțiunea 4.1);

⁽¹⁾ A se vedea articolul 27 din Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE (JO L 94, 28.3.2014, p. 65) și articolul 45 din Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și de abrogare a Directivei 2004/17/CE (JO L 94, 28.3.2014, p. 243). De asemenea, în cazul unei proceduri restrânse în sensul articolului 28 din Directiva 2014/24/UE și, respectiv, al articolului 46 din Directiva 2014/25/UE, Comisia va considera, de asemenea, că nu se acordă niciun ajutor de stat întreprinderilor, cu excepția cazului în care furnizorii interesați sunt împiedicați să participe la procedura de licitație fără motive întemeiate.

⁽²⁾ Acesta va fi cazul, de asemenea, atunci când achizitorii publici cumpără soluții inovatoare care rezultă dintr-o achiziție de C&D precedentă sau produse și servicii, altele decât C&D, care urmează a fi prestate la un nivel de performanță care necesită inovarea unui produs, a unui proces sau inovarea organizațională.

⁽³⁾ Fără a aduce atingere procedurilor care acoperă atât dezvoltarea, cât și achiziționarea ulterioară a produselor sau serviciilor unice ori specializate.

- (b) *necesitatea intervenției statului*: o măsură de ajutor de stat trebuie să vizeze o situație în care ajutorul poate aduce o îmbunătățire substanțială pe care piața nu o poate asigura pe cont propriu, de exemplu prin remedierea unui eșec al pieței sau abordarea unei probleme legate de echitate sau coeziune (secțiunea 4.2);
- (c) *adecvarea măsurii de ajutor*: măsura de ajutor propusă trebuie să fie un instrument de politică adecvat pentru abordarea obiectivului de interes comun (secțiunea 4.3);
- (d) *efectul stimulat*: ajutorul trebuie să modifice comportamentul întreprinderii (întreprinderilor) în cauză astfel încât aceasta (acestea) să desfășoare o activitate suplimentară pe care nu ar desfășura-o în lipsa ajutorului sau pe care ar desfășura-o în mod limitat sau diferit sau într-un alt loc (secțiunea 4.4);
- (e) *proporționalitatea ajutorului (menținerea ajutorului la un nivel minim)*: valoarea și intensitatea ajutorului trebuie să se limiteze la minimumul necesar pentru a determina realizarea investițiilor sau a activităților suplimentare din partea întreprinderii (întreprinderilor) în cauză (secțiunea 4.5);
- (f) *evitarea efectelor negative nejustificate asupra concurenței și a schimburilor comerciale dintre statele membre*: efectele negative ale ajutoarelor trebuie să fie suficient de limitate, astfel încât bilanțul general al măsurii să fie pozitiv (secțiunea 4.6);
- (g) *transparența ajutorului*: statele membre, Comisia, operatorii economici și publicul trebuie să aibă acces cu ușurință la toate actele relevante și informațiile pertinente referitoare la ajutoarele acordate (secțiunea 4.7).

37. Bilanțul general al anumitor categorii de scheme de ajutoare poate face ulterior obiectul unei cerințe de evaluare *ex post*, astfel cum este descrisă în secțiunea 5. În astfel de cazuri, Comisia poate limita durata schemei respective (de regulă, la patru ani sau mai puțin) cu posibilitatea de a renotifica ulterior prelungirea acestora.

38. În cazul în care o măsură de ajutor de stat sau condițiile asociate acesteia (inclusiv metoda de finanțare, în cazul în care aceasta face parte integrantă din măsura respectivă) presupun o încălcare nedisociabilă a legislației Uniunii, ajutorul în cauză nu poate fi declarat compatibil cu piața internă⁽¹⁾.

39. La evaluarea compatibilității cu piața internă a oricărui ajutor individual, Comisia va ține seama de orice proceduri privind încălcarea articolului 101 sau 102 din tratat care pot viza beneficiarul ajutorului și care pot fi relevante pentru evaluarea acestuia în temeiul articolului 107 alineatul (3) din tratat⁽²⁾.

4. EVALUAREA COMPATIBILITĂȚII AJUTOARELOR PENTRU C&D&I

40. Ajutoarele de stat pentru C&D&I pot fi declarate compatibile cu piața internă în sensul articolului 107 alineatul (3) litera (c) din tratat în cazul în care, pe baza principiilor comune de evaluare stabilite în secțiunea 3, conduc la creșterea activităților de C&D&I fără să afecteze în mod negativ condițiile schimburilor comerciale într-un mod care este contrar interesului comun.

41. În prezenta secțiune, Comisia clarifică modul în care va aplica principiile comune de evaluare respective și, după caz, stabilește condiții specifice pentru schemele de ajutoare și condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale care fac obiectul obligației de notificare⁽³⁾.

4.1. Contribuția la un obiectiv bine definit de interes comun

4.1.1. Condiții generale

42. Obiectivul general al ajutoarelor pentru C&D&I este promovarea C&D&I în Uniune. În acest fel, ajutoarele C&D&I ar trebui să contribuie la realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020 de a asigura o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii.

43. Statele membre care au în vedere acordarea de ajutoare de stat pentru C&D&I trebuie să definească cu precizie obiectivul urmărit și, în special, să explice modul în care măsura intenționează să promoveze C&D&I. Pentru măsurile cofinanțate de fondurile structurale și de investiții europene, statele membre se pot baza pe argumentele prezentate în cadrul programelor operaționale relevante.

⁽¹⁾ A se vedea, de exemplu, cauza C-156/98, Germania/Comisia, Rec., 2000, p. I-6857, punctul 78 și cauza C-333/07, Régie Networks/Rhône Alpes Bourgogne, Rep., 2008, p. I-10807, punctele 94-116.

⁽²⁾ A se vedea cauza C-225/91, Matra/Comisia, Rec., 1993, p. I-3203, punctul 42.

⁽³⁾ Condițiile de compatibilitate stabilite într-un regulament de exceptare pe categorii rămân pe deplin aplicabile pentru toate celelalte cazuri de ajutoare individuale, inclusiv atunci când astfel de ajutoare sunt acordate pe baza unei scheme de ajutoare care face obiectul obligației de notificare.

44. În ceea ce privește schemele de ajutoare care fac obiectul obligației de notificare („scheme de ajutoare care fac obiectul notificării”), Comisia este în favoarea măsurilor de ajutor care fac parte integrantă dintr-un program sau dintr-un plan de acțiune cuprinzător de stimulare a activităților de C&D&I sau a strategiilor de specializare inteligentă și care sunt sprijinite de evaluări riguroase ale unor măsuri de ajutor similare anterioare care demonstrează eficacitatea acestora.

45. În ceea ce privește ajutoarele de stat care se acordă pentru proiecte sau activități care sunt finanțate, de asemenea, de Uniune, fie direct, fie indirect (cu alte cuvinte, de către Comisie, de către agențiile sale executive, de către întreprinderile comune instituite în temeiul articolelor 185 și 187 din tratat sau de către orice alte organisme de punere în aplicare în cazul cărora finanțarea din partea Uniunii nu este, în mod direct sau indirect, sub controlul statelor membre), Comisia va considera că a fost stabilită contribuția la un obiectiv bine definit de interes comun.

4.1.2. Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale

46. Pentru a demonstra că ajutoarele individuale care fac obiectul obligației de notificare („ajutor individual care face obiectul notificării”) contribuie la sporirea activităților de C&D&I, statele membre pot utiliza următorii indicatori, împreună cu alte elemente relevante de natură cantitativă sau calitativă:

- (a) *creșterea dimensiunii proiectului*: creșterea costurilor totale ale proiectului (fără o scădere a cheltuielilor suportate de beneficiarul ajutorului în comparație cu situația în care nu se acordă ajutor); creșterea numărului de persoane implicate în activități de C&D&I;
- (b) *extinderea domeniului de aplicare al proiectului*: creșterea numărului de prestații preconizate ale proiectului; creșterea nivelului de ambiție al proiectului, evidențiat printr-un număr mai mare de parteneri implicați, o mai mare probabilitate a unei descoperiri științifice sau tehnologice sau un risc mai ridicat de eșec (legat în principal de faptul că proiectul este pe termen lung și de incertitudinea rezultatelor acestuia);
- (c) *creșterea vitezei*: finalizarea proiectului necesită mai puțin timp în comparație cu timpul necesar finalizării aceluiași proiect realizat fără ajutor;
- (d) *creșterea sumelor totale cheltuite*: creșterea cheltuielilor totale cu C&D&I efectuate de către beneficiarul ajutorului, în termeni absoluți sau ca procent din cifra de afaceri; schimbări în bugetul angajat pentru proiect (fără o scădere corespunzătoare a bugetului alocat altor proiecte).

47. Pentru a concluziona că ajutorul contribuie la creșterea nivelului de C&D&I în Uniune, Comisia va lua în considerare nu numai creșterea netă a activităților de C&D&I desfășurate de întreprindere, ci și contribuția ajutorului la creșterea globală a cheltuielilor cu C&D&I în sectorul vizat, precum și la îmbunătățirea situației Uniunii în domeniul C&D&I în context internațional. Vor fi privite în mod favorabil măsurile de ajutor pentru care este avută în vedere o evaluare *ex post* disponibilă public a contribuției acestora la interesul comun.

4.2. Necesitatea intervenției statului

4.2.1. Condiții generale

48. Astfel cum s-a explicat în secțiunea 3, ajutorul de stat poate fi necesar pentru a consolida C&D&I în Uniune în situația în care piața, pe cont propriu, nu reușește să producă un rezultat eficient. Pentru a evalua dacă ajutorul de stat este eficace în ceea ce privește atingerea obiectivului de interes comun, este mai întâi necesar să se identifice problema care trebuie abordată. Ajutorul de stat ar trebui să fie orientat către situațiile în care acesta poate aduce o îmbunătățire substanțială pe care piața nu o poate realiza pe cont propriu. Statele membre ar trebui să explice modul în care măsura de ajutor poate să contrabalanseze în mod eficace eșecul pieței asociat cu atingerea obiectivului de interes comun în lipsa ajutorului respectiv.

49. C&D&I se desfășoară sub forma unei serii de activități, care, de regulă, se realizează în amonte față de mai multe piețe de produse și exploatează capacitățile disponibile în materie de C&D&I pentru dezvoltarea, pe respectivele piețe ale produsului, a unor produse, servicii și procese noi sau îmbunătățite sau a unora complet noi, generând astfel creștere economică, contribuind la coeziunea teritorială și socială sau promovând interesele generale ale consumatorilor. Cu toate acestea, având în vedere capacitățile existente de C&D&I, eșecurile pieței pot împiedica piața să atingă volumul optim al producției și pot conduce la un rezultat ineficient, din următoarele motive:

- **externalități pozitive/propagarea cunoștințelor:** C&D&I generează adesea avantaje pentru societate sub forma unor efecte de propagare pozitive, de exemplu, propagarea cunoștințelor sau sporirea oportunităților pentru alți operatori economici de a dezvolta produse și servicii complementare. Cu toate acestea, lăsate la latitudinea pieței, unele proiecte ar putea avea o rată de rentabilitate insuficient de atrăgătoare din punctul de vedere al unui investitor privat, chiar dacă proiectele în cauză sunt utile societății, deoarece întreprinderile care urmăresc obținerea de profit nu își pot însuși în mod satisfăcător beneficiile acțiunilor lor atunci când hotărăsc volumul activităților de C&D&I pe care ar trebui să le desfășoare. Prin urmare, ajutorul de stat poate contribui la punerea în aplicare a proiectelor care au ca rezultat un avantaj economic și societal general și care altfel nu ar fi realizate.

Cu toate acestea, nu toate beneficiile activităților de C&D&I sunt externalități, iar simpla prezență a externalităților nu înseamnă în mod automat că ajutorul de stat este compatibil cu piața internă. În general, consumatorii sunt dispuși să plătească pentru a beneficia în mod direct de noi produse și servicii, iar întreprinderile își pot însuși beneficiile rezultate din investițiile făcute prin intermediul altor instrumente existente, cum ar fi drepturile de proprietate intelectuală (DPI). Cu toate acestea, în anumite cazuri, astfel de mijloace sunt imperfecte și generează un eșec rezidual al pieței, care poate fi corectat prin ajutoare de stat. De exemplu, așa cum se susține adesea în ceea ce privește cercetarea fundamentală, poate fi dificil să se împiedice accesul altor persoane la rezultatele unei anumite activități, care, prin urmare, ar putea avea un caracter de bun public. Pe de altă parte, cunoștințele mai specifice legate de producție pot fi adesea bine protejate, de exemplu, prin brevete, permițându-i inventatorului să beneficieze de un profit mai mare de pe urma invenției;

- **informații imperfecte și asimetrice:** activitățile de C&D&I se caracterizează printr-un grad ridicat de incertitudine. În anumite circumstanțe, din cauza informațiilor imperfecte și asimetrice, investitorii privați pot fi refractari față de finanțarea unor proiecte valoroase, iar personalul cu înaltă calificare ar putea să nu fie la curent cu posibilitățile de recrutare existente în întreprinderile inovatoare. Prin urmare, există riscul ca alocarea resurselor umane și financiare să nu fie adecvată, iar unele proiecte care pot fi valoroase pentru societate sau economie să nu fie realizate.

În anumite cazuri, informațiile imperfecte și asimetrice pot, de asemenea, să împiedice accesul la finanțare. Cu toate acestea, informațiile imperfecte și prezența riscului nu justifică automat necesitatea unui ajutor de stat. Proiectele cu un grad de rentabilitate mai redus pentru investitorii privați care nu sunt finanțate pot foarte bine constitui o dovadă a eficienței pieței. În plus, riscul face parte din fiecare activitate economică și nu este un eșec al pieței în sine. Cu toate acestea, în contextul informațiilor asimetrice, riscul poate exacerba problemele de finanțare;

- **probleme de coordonare și de rețea:** capacitatea întreprinderilor de a se coordona sau de a interacționa pentru a efectua, astfel, C&D&I poate fi afectată din diferite motive, cum ar fi dificultățile de coordonare între un număr mare de colaboratori în cazul în care unii dintre aceștia au interese divergente, probleme în conceperea contractelor și dificultăți întâmpinate în coordonarea colaborării ca urmare, de exemplu, a schimbului de informații sensibile.

4.2.2. Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale

50. Dacă anumite eșecuri ale pieței pot reprezenta obstacole în calea nivelului global de C&D&I în Uniune, nu toate întreprinderile și sectoarele economiei sunt afectate de acestea în aceeași măsură. În consecință, în cazul ajutoarelor individuale care fac obiectul notificării, statele membre ar trebui să furnizeze informații adecvate, precizând dacă ajutorul vizează un eșec general al pieței privind C&D&I în Uniune sau un eșec specific al pieței privind, de exemplu, un anumit sector sau domeniu de activitate.

51. În funcție de eșecul specific al pieței care trebuie abordat, Comisia va lua în considerare următoarele elemente:

- **propagarea cunoștințelor:** nivelul de diseminare a cunoștințelor avut în vedere; specificitatea cunoștințelor create; disponibilitatea protecției DPI; gradul de complementaritate cu alte produse și servicii;
- **informațiile imperfecte și asimetrice:** nivelul de risc și complexitatea activităților de C&D&I; nevoia de finanțare externă; caracteristicile beneficiarului ajutorului în ceea ce privește accesul la finanțare externă;

— **problemele de coordonare:** numărul întreprinderilor care colaborează; intensitatea colaborării; interese divergente între partenerii care colaborează; probleme de redactare a contractelor; probleme de coordonare a colaborării.

52. În analiza unui presupus eșec al pieței, Comisia va lua în considerare, în mod special, eventualele comparații sectoriale disponibile și alte studii, care ar trebui furnizate de către statul membru în cauză.

53. Atunci când notifică ajutoare pentru investiții sau ajutoare de exploatare pentru clustere de inovare, statele membre trebuie să furnizeze informații privind specializarea prevăzută sau așteptată a clusterului de inovare, potențialul regional existent și prezența clusterelor cu scopuri similare în Uniune.

54. În ceea ce privește ajutoarele de stat care se acordă pentru proiecte sau activități care sunt finanțate, de asemenea, de Uniune, fie direct, fie indirect (cu alte cuvinte, de către Comisie, de către agențiile sale executive, de către întreprinderile comune instituite în temeiul articolelor 185 și 187 din tratat sau de către orice alte organisme de punere în aplicare în cazul cărora finanțarea din partea Uniunii nu este, în mod direct sau indirect, sub controlul statelor membre), Comisia va considera că necesitatea intervenției statului a fost stabilită.

55. Pe de altă parte, în cazurile în care ajutorul de stat este acordat pentru proiecte sau activități care, în ceea ce privește conținutul tehnologic, nivelul de risc și dimensiunea lor, sunt similare celor deja realizate în cadrul Uniunii în condițiile pieței, Comisia va presupune, în principiu, că nu există un eșec al pieței și va solicita dovezi și justificări suplimentare privind necesitatea intervenției statului.

4.3. Caracterul adecvat al măsurii de ajutor

4.3.1. Caracterul adecvat în comparație cu instrumentele de politică alternativă

56. Ajutoarele de stat nu reprezintă singurul instrument de politică aflat la dispoziția statelor membre în vederea promovării activităților de C&D&I. Este important să se țină seama de faptul că pot exista și alte instrumente, mai potrivite, cum ar fi măsuri la nivelul cererii care presupun reglementări, achiziții publice sau standardizare, precum și creșterea finanțării alocate cercetării și educației publice și măsuri fiscale generale. Caracterul adecvat al unui instrument de politică într-o anumită situație este legat în mod normal de natura problemei avute în vedere. De exemplu, reducerea barierelor de piață ar putea fi mai adecvată decât acordarea de ajutoare de stat pentru ca un nou intrat să facă față dificultăților în însușirea rezultatelor C&D&I. Creșterea investițiilor în educație poate fi mai adecvată pentru a aborda deficitul de personal calificat decât acordarea de ajutoare de stat.

57. Ajutorul pentru C&D&I poate fi autorizat ca o excepție de la interdicția generală privind ajutorul de stat, în cazul în care acesta este necesar pentru atingerea unui obiectiv de interes comun. Prin urmare, un element important în această privință este dacă și în ce măsură ajutorul pentru C&D&I poate fi considerat un instrument adecvat pentru a spori activitățile de C&D&I, având în vedere faptul că alte instrumente, care denaturează mai puțin, pot avea aceleași rezultate.

58. În cadrul analizei sale a compatibilității, Comisia va ține seama, în mod deosebit, de orice evaluare a impactului măsurii propuse efectuată de către statul membru în cauză. Se consideră că măsurile pentru care statele membre au luat în considerare alte opțiuni de politică și în cazul cărora au fost stabilite și prezentate Comisiei avantajele utilizării unui instrument selectiv de tipul ajutorului de stat constituie un instrument adecvat.

59. În ceea ce privește ajutoarele de stat care se acordă pentru proiecte sau activități care sunt finanțate, de asemenea, de Uniune, fie direct, fie indirect (cu alte cuvinte, de către Comisie, de către agențiile sale executive, de către întreprinderile comune instituite în temeiul articolelor 185 și 187 din tratat sau de către orice alte organisme de punere în aplicare în cazul cărora finanțarea din partea Uniunii nu este, în mod direct sau indirect, sub controlul statelor membre), Comisia va considera că oportunitatea măsurii de ajutor a fost stabilită.

4.3.2. Caracterul adecvat în comparație cu diferite instrumente de ajutor

60. Ajutoarele de stat pentru C&D&I pot fi acordate sub diferite forme. Prin urmare, statele membre ar trebui să se asigure că ajutorul se acordă sub forma în care acesta este cel mai puțin susceptibil a genera denaturări ale concurenței și ale comerțului. În acest sens, dacă ajutorul este acordat sub forme care oferă un avantaj financiar direct (cum ar fi subvenții directe, scutiri sau reduceri de impozite sau de alte taxe obligatorii sau furnizarea de terenuri, produse sau servicii la prețuri avantajoase), statul membru în cauză trebuie să includă o analiză a altor opțiuni și să explice de ce alte forme de ajutor cu un potențial mai redus de denaturare, cum ar fi avansurile rambursabile, sau formele de ajutor bazate pe instrumente de creanță sau de capital (cum ar fi garanțiile de stat, achiziționarea de acțiuni sau furnizarea alternativă de titluri de creanță sau de capital în condiții avantajoase) sunt mai puțin adecvate.

61. La alegerea instrumentului de ajutor ar trebui să se țină seama de eșecul pieței pe care ajutorul urmărește să îl contracareze. De exemplu, în cazul în care eșecul pieței subiacent este o problemă de acces la finanțarea datoriei externe cauzată de informații asimetrice, statele membre ar trebui în mod normal să recurgă la ajutoare sub formă de sprijin pentru asigurarea lichidității, cum ar fi un împrumut sau o garanție, mai degrabă decât la o subvenție. În cazul în care este necesar, de asemenea, să se asigure întreprinderii un anumit grad de partajare a riscurilor, în mod normal instrumentul de ajutor ales ar trebui să fie avansul rambursabil. În special, în cazul în care ajutorul este acordat sub altă formă decât cea de sprijin sub formă de lichidități sau de avans rambursabil pentru activitățile care sunt apropiate de piață, statele membre trebuie să justifice caracterul adecvat al instrumentului ales pentru contracararea eșecului pieței în cauză. În cazul schemelor de ajutoare care pun în aplicare obiectivele și prioritățile programelor operaționale, se consideră că instrumentul de finanțare ales în cadrul programelor respective este, în principiu, un instrument adecvat.

4.4. Efectul stimulat

4.4.1. Condiții generale

62. Ajutoarele pentru C&D&I pot fi considerate compatibile cu piața internă doar dacă acestea au un efect stimulat. Un efect stimulat apare în cazul în care ajutorul schimbă comportamentul unei întreprinderi, determinând-o să se implice în activități suplimentare, pe care, în absența ajutorului, nu le-ar desfășura sau le-ar desfășura în mod limitat sau diferit. Cu toate acestea, ajutorul nu trebuie să subvenționeze costurile unei activități pe care o întreprindere le-ar fi suportat oricum și nu trebuie să compenseze riscul comercial normal al unei activități economice⁽¹⁾.

63. Comisia consideră că ajutorul nu reprezintă un stimulent pentru beneficiar în cazul în care activitatea de C&D&I relevantă⁽²⁾ a început deja înainte ca cererea de acordare a ajutorului să fie depusă de către beneficiar la autoritățile naționale⁽³⁾. În cazul în care începutul lucrărilor are loc înainte ca cererea de ajutor să fie depusă de către beneficiar la autoritățile naționale, proiectul nu va fi eligibil pentru ajutor.

64. Cererea de ajutor trebuie să includă cel puțin numele și dimensiunea solicitantului, o descriere a proiectului, inclusiv localizarea acestuia și datele începerii și finalizării, cuantumul sprijinului public necesar pentru punerea în aplicare, precum și o listă a costurilor eligibile.

65. În măsura în care constituie un ajutor, Comisia poate considera că măsurile fiscale au un efect stimulat prin încurajarea unui nivel mai mare al cheltuielilor pentru C&D&I efectuate de întreprinderi, pe baza studiilor de evaluare⁽⁴⁾ furnizate de statele membre.

4.4.2. Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale

66. Pentru ajutoarele individuale care fac obiectul notificării, statele membre trebuie să demonstreze Comisiei că ajutorul are un efect stimulat și, prin urmare, acestea trebuie să furnizeze dovezi clare că ajutorul are un impact pozitiv asupra deciziei întreprinderii de a desfășura activități de C&D&I care nu ar fi putut fi realizate altfel. Pentru a permite Comisiei să efectueze o evaluare cuprinzătoare a măsurii de ajutor în cauză, statul membru respectiv trebuie să furnizeze nu numai informații privind proiectul care beneficiază de ajutor, ci și, în măsura în care este posibil, o descriere exhaustivă a ceea ce s-ar fi întâmplat sau s-ar fi putut aștepta în mod rezonabil să se întâmple în absența ajutorului, cu alte cuvinte, scenariul contrafactual. Scenariul contrafactual poate consta în absența unui proiect alternativ sau într-un proiect alternativ clar definit și suficient de previzibil avut în vedere de beneficiar în cadrul procesului său intern de luare a deciziilor și poate să aibă legătură cu un proiect alternativ care se desfășoară integral sau parțial în afara Uniunii.

67. În analiza sa, Comisia va lua în considerare următoarele elemente:

— **specificarea schimbării intenționate:** schimbarea de comportament care se așteaptă să rezulte în urma acordării ajutorului de stat, cu alte cuvinte, trebuie să se specifice clar dacă este declanșat un proiect nou sau este îmbunătățită mărimea, domeniul de aplicare sau viteza unui proiect;

⁽¹⁾ Cauzele conexe C-630/11 P–C-633/11 P, HGA și alții/Comisia [nepublicate încă].

⁽²⁾ În cazul în care cererea de ajutor se referă la un proiect de C&D, aceasta nu exclude posibilitatea ca potențialul beneficiar să fi efectuat deja studii de fezabilitate care nu sunt acoperite de cererea de ajutor de stat.

⁽³⁾ În cazul ajutoarelor pentru proiecte sau activități care sunt desfășurate în etape succesive care pot face obiectul unor proceduri separate de acordare a ajutorului, acest lucru înseamnă că începutul lucrărilor nu trebuie să aibă loc înaintea primei cereri de ajutor. În cazul ajutoarelor acordate în temeiul unei scheme de ajutoare fiscale automate, o astfel de schemă trebuie să fi fost adoptată și să fi intrat în vigoare înainte de începerea lucrărilor la proiectul sau activitatea subvenționată.

⁽⁴⁾ Deși s-ar putea ca acest lucru să nu fie posibil *ex ante* pentru o măsură nou introdusă, se așteaptă ca statele membre să furnizeze studii de evaluare privind efectul stimulat al propriilor scheme de ajutoare fiscale (astfel încât metodologiile planificate sau preconizate pentru evaluările *ex post* ar trebui să facă parte, în mod normal, din elaborarea unor astfel de măsuri). În lipsa oricărui studii de evaluare, efectul stimulat al schemelor de ajutoare fiscale poate fi presupus numai în cazul măsurilor progresive.

- **analiza contrafactuală:** schimbarea de comportament trebuie să fie identificată comparând rezultatele preconizate și nivelul activității vizate cu și fără ajutor. Diferența dintre cele două scenarii arată impactul măsurii de ajutor și efectul stimulativ al acesteia;
- **nivelul de profitabilitate:** în cazul în care desfășurarea unui proiect nu ar fi rentabilă în sine pentru o întreprindere, însă ar genera beneficii importante pentru societate, este mai probabil ca ajutorul să aibă un efect stimulativ;
- **valoarea investiției și programarea fluxurilor de numerar:** o investiție inițială mare, un nivel scăzut al fluxurilor de numerar disponibile și o pondere semnificativă a fluxului de lichidități care va apărea în viitorul foarte îndepărtat sau într-un mod foarte incert vor fi considerate elemente pozitive în evaluarea efectului stimulativ;
- **nivelul de risc implicat:** evaluarea riscurilor va lua în considerare, în special, caracterul ireversibil al investiției, probabilitatea eșecului comercial, riscul ca proiectul să fie mai puțin productiv decât s-a preconizat, riscul ca proiectul să submineze alte activități ale beneficiarului ajutorului și riscul ca viabilitatea financiară a proiectului să fie subminată de costurile acestuia.

68. În special, statele membre sunt invitate să se bazeze pe documente emise de conducerea întreprinderii, pe evaluări ale riscurilor, pe rapoarte financiare, pe planuri interne de afaceri, pe avize ale experților și pe alte studii privind proiectul în cauză. Documentele care conțin previziuni privind cererea, previziuni privind costurile, previziuni financiare, documentele prezentate unui comitet pentru investiții și care descriu în detaliu diferite scenarii de investiții sau documentele furnizate instituțiilor financiare ar putea ajuta statele membre să demonstreze efectul stimulativ.

69. Pentru a se asigura că efectul stimulativ este stabilit în mod obiectiv, în evaluarea sa Comisia poate să compare date specifice întreprinderii cu date referitoare la sectorul în care este activ beneficiarul ajutorului. În special, statele membre ar trebui, atunci când este posibil, să furnizeze date specifice sectorului de activitate care să demonstreze că scenariul contrafactual al întreprinderii beneficiare, nivelul de profitabilitate necesar și fluxurile de numerar preconizate ale acesteia sunt rezonabile.

70. În acest context, nivelul profitabilității poate fi evaluat prin raportare la metodologiile care sunt în mod vădit utilizate de către întreprinderea beneficiară sau sunt aplicate în mod curent în sectorul respectiv de activitate și care pot include metode de evaluare a valorii actualizate nete a proiectului (VAN)⁽¹⁾, a ratei interne de rentabilitate (RIR)⁽²⁾ sau a randamentului mediu al capitalului investit (ROCE).

71. În cazul în care ajutorul nu schimbă comportamentul beneficiarului prin stimularea unor activități suplimentare de C&D&I, acesta nu are efecte pozitive în ceea ce privește promovarea C&D&I în Uniune. Prin urmare, ajutorul nu va fi considerat compatibil cu piața internă în cazul în care reiese că aceleași activități ar putea fi și ar fi desfășurate inclusiv în absența ajutorului.

4.5. Proporționalitatea ajutorului

4.5.1. Condiții generale

72. Pentru ca un ajutor pentru C&D&I să fie considerat proporțional, valoarea acestuia trebuie să se limiteze la minimumul necesar pentru desfășurarea activității care beneficiază de ajutor.

⁽¹⁾ Valoarea netă actualizată a unui proiect este diferența dintre fluxurile de numerar pozitive și negative pe durata investiției, actualizate la valoarea lor curentă (folosind costul capitalului).

⁽²⁾ RIR nu se bazează pe rezultatele contabile dintr-un anumit an, ci ia în considerare fluxurile de numerar viitoare pe care investitorul se așteaptă să le primească pe întreaga durată a investiției. RIR este definită ca rata de actualizare pentru care VAN a fluxurilor de numerar este egală cu zero.

4.5.1.1. Intensitățile maxime ale ajutorului

73. Pentru a se asigura că nivelul ajutorului este proporțional cu eșecurile pieței pe care intenționează să le contracareze, ajutorul trebuie să fie determinat în raport cu o serie predefinită de costuri eligibile și să se limiteze la o anumită pondere din costurile eligibile respective (intensitatea ajutorului). Intensitatea ajutorului trebuie să fie stabilită pentru fiecare beneficiar al ajutorului, inclusiv în cadrul unui proiect de colaborare.

74. Pentru a asigura previzibilitatea și condiții de concurență echitabile, Comisia aplică intensități maxime ale ajutorului pentru ajutoarele pentru C&D&I, care sunt stabilite pe baza a trei criterii: (i) gradul de apropiere a ajutorului de piață, ca indicator de aproximare pentru efectele negative preconizate și necesitatea acordării acestuia, luând în considerare potențialele venituri mai mari care pot fi așteptate din activitățile subvenționate; (ii) dimensiunea beneficiarului, ca indicator de aproximare pentru dificultățile mai acute cu care se confruntă în general întreprinderile mai mici pentru a finanța un proiect riscant; și (iii) caracterul acut al eșecului pieței, cum ar fi externalitățile așteptate în ceea ce privește diseminarea cunoștințelor. Prin urmare, intensitatea ajutoarelor ar trebui să fie, în general, mai scăzută pentru activitățile legate de dezvoltare și inovare decât pentru activitățile de cercetare.

75. Costurile eligibile pentru fiecare măsură de ajutor reglementată prin prezentul cadru sunt prevăzute în anexa I. În cazul în care un proiect de C&D cuprinde sarcini diferite, fiecare sarcină eligibilă trebuie să se înscrie în categoriile de cercetare fundamentală, cercetare industrială sau dezvoltare experimentală⁽¹⁾. La clasificarea diferitelor activități în funcție de categoria relevantă, Comisia va utiliza ca punct de referință propria sa practică, precum și exemplele și explicațiile specifice prezentate în Manualul Frascati al OCDE⁽²⁾.

76. Intensitățile maxime ale ajutorului aplicabile, în general, tuturor măsurilor eligibile de C&D&I sunt prevăzute în anexa II⁽³⁾.

77. În cazul ajutorului de stat pentru un proiect realizat în colaborare de organizații de cercetare și întreprinderi, combinația de sprijin public direct și, atunci când acestea constituie ajutor, de contribuții ale organizațiilor de cercetare la același proiect nu poate depăși intensitățile ajutorului aplicabile pentru fiecare întreprindere beneficiară.

4.5.1.2. Avansuri rambursabile

78. În cazul în care un stat membru acordă un avans rambursabil care poate fi considerat ajutor de stat în sensul articolului 107 alineatul (1) din tratat, se aplică regulile stabilite în prezenta secțiune.

79. În cazul în care un stat membru poate demonstra, pe baza unei metodologii valabile bazate pe date suficiente și verificabile, că este posibil să se calculeze echivalentul subvenție brută al unui avans rambursabil, acesta poate notifica o schemă de ajutoare și metodologia aferentă Comisiei. În cazul în care Comisia acceptă metodologia și consideră că schema este compatibilă, ajutorul poate fi acordat pe baza echivalentului subvenție brută al avansului rambursabil, în limita intensităților ajutorului prevăzute în anexa II.

80. În toate celelalte cazuri, avansul rambursabil este exprimat ca procent din costurile eligibile și poate depăși intensitățile maxime ale ajutorului cu 10 puncte procentuale, în următoarele condiții:

- (a) în cazul unui rezultat pozitiv, măsura trebuie să prevadă că avansul urmează să fie rambursat cu o rată a dobânzii cel puțin egală cu rata de actualizare care rezultă din aplicarea Comunicării Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ Încadrarea nu trebuie neapărat să respecte o ordine cronologică, fiind posibilă trecerea progresivă în timp de la activități de cercetare fundamentală la activități mai apropiate de piață. Prin urmare, nimic nu va împiedica Comisia să clasifice o sarcină efectuată într-o etapă ulterioară a proiectului ca cercetare industrială, considerând în același timp că o activitate desfășurată într-o etapă incipientă constituie dezvoltare experimentală sau nu se încadrează deloc în categoria de cercetare.

⁽²⁾ Măsurarea activităților științifice și tehnologice, practica standard propusă pentru sondajele privind cercetarea și dezvoltarea experimentală („The Measurement of Scientific and Technological Activities, Proposed Standard Practice for Surveys on Research and Experimental Development”), manualul Frascati, OCDE, 2002, astfel cum a fost modificat sau înlocuit. Din motive practice și cu excepția cazului în care se demonstrează că, în cazuri individuale, ar trebui utilizată o altă scară, se poate considera că și diferitele categorii de C&D corespund nivelurilor de maturitate a tehnologiei 1 (cercetare fundamentală), 2-4 (cercetare industrială) și 5-8 (dezvoltare experimentală) – a se vedea Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – „O strategie europeană privind tehnologiile generice esențiale – o punte către creștere economică și locuri de muncă”, COM(2012) 341 final, 26.6.2012.

⁽³⁾ Fără a aduce atingere dispozițiilor specifice aplicabile ajutoarelor pentru cercetare și dezvoltare în sectorul agricol și al pescuitului, astfel cum sunt prevăzute într-un regulament de exceptare pe categorii de ajutoare.

⁽⁴⁾ Comunicarea Comisiei privind revizuirea metodei de stabilire a ratelor de referință și de scont (JO C 14, 19.1.2008, p. 6).

- (b) în cazul unui succes care depășește rezultatul definit ca pozitiv, statul membru în cauză ar trebui să solicite plăți suplimentare pe lângă rambursarea avansului, inclusiv dobânda în conformitate cu rata de actualizare aplicabilă;
- (c) în cazul în care proiectul eșuează, nu este obligatoriu ca avansul să fie rambursat integral. În cazul unui rezultat parțial pozitiv, rambursarea ar trebui să fie proporțională cu gradul de reușită atins.

81. Pentru evaluarea de către Comisie a măsurii, aceasta trebuie să includă dispoziții detaliate privind rambursarea în caz de succes, care să definească în mod clar rezultatele considerate ca fiind pozitive, pe baza unor ipoteze rezonabile și prudente.

4.5.1.3. Măsuri fiscale

82. În măsura în care constituie ajutor de stat, intensitatea ajutorului unei măsuri fiscale poate fi calculată fie pe baza unor proiecte individuale, fie la nivel de întreprindere, ca raport între scutirea fiscală globală și suma tuturor costurilor eligibile cu C&D&I suportate pe parcursul unei perioade de timp care nu depășește trei ani fiscali consecutivi. În acest din urmă caz, măsura fiscală se poate aplica fără deosebire tuturor activităților eligibile, dar nu poate depăși intensitatea aplicabilă a ajutorului pentru dezvoltare experimentală⁽¹⁾.

4.5.1.4. Cumulul de ajutoare

83. Ajutoarele pot fi acordate simultan în cadrul mai multor scheme de ajutoare sau cumulate cu ajutoare *ad hoc*, cu condiția ca suma totală a ajutoarelor de stat pentru o activitate sau un proiect să nu depășească plafoanele de ajutor prevăzute de prezentul cadru. Astfel cum se reamintește la punctul 9, finanțarea din partea Uniunii gestionată centralizat de instituții, agenții, întreprinderi comune sau alte organisme ale Uniunii, care nu se află, direct sau indirect, sub controlul statelor membre nu constituie ajutor de stat și nu ar trebui să fie luată în considerare. Cu toate acestea, în cazul în care o astfel de finanțare din partea Uniunii este combinată cu ajutoare de stat, suma totală a finanțării publice acordate în legătură cu aceleași costuri eligibile nu poate depăși rata cea mai favorabilă de finanțare stabilită în normele legislației europene.

84. În cazul în care cheltuielile eligibile pentru ajutoarele pentru C&D&I sunt potențial eligibile, parțial sau integral, și pentru ajutoare acordate în alte scopuri, partea suprapusă va face obiectul celui mai favorabil plafon din cadrul oricăreia dintre normele aplicabile.

85. Ajutoarele pentru C&D&I nu pot fi cumulate cu sprijinul *de minimis* pentru aceleași costuri eligibile dacă acest lucru ar conduce la o intensitate a ajutorului care depășește intensitățile stabilite în prezentul cadru.

4.5.2. Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale

86. Pentru ajutoarele individuale care fac obiectul notificării, simpla conformitate cu o serie de intensități maxime predefinite ale ajutorului nu este suficientă pentru a asigura proporționalitatea.

87. Ca regulă generală, pentru a stabili dacă ajutorul este proporțional, Comisia va verifica faptul că valoarea ajutorului nu depășește minimumul necesar pentru ca proiectul care beneficiază de ajutor să fie suficient de profitabil, de exemplu, prin facilitarea atingerii unei rate interne de rentabilitate care să corespundă valorii de referință specifice sectorului sau întreprinderii sau ratei minime acceptabile de rentabilitate. În acest scop pot fi utilizate, de asemenea, ratele normale de rentabilitate cerute de beneficiar în alte proiecte de C&D&I, costul său de capital global sau rentabilitatea observată în mod obișnuit în sectorul în cauză. Toate costurile și beneficiile preconizate relevante trebuie să fie luate în considerare pe întreaga durată de viață a proiectului, inclusiv costurile și veniturile care decurg din rezultatele activităților de C&D&I.

88. În cazul în care se demonstrează, de exemplu cu ajutorul documentelor interne ale întreprinderii, că beneficiarul ajutorului are în mod clar de ales între a desfășura fie un proiect subvenționat, fie un proiect alternativ, care nu beneficiază de ajutor, se consideră că ajutoarele individuale sunt limitate la minimum numai dacă valoarea lor nu depășește costurile suplimentare nete de punere în aplicare a activităților de C&D&I în cauză, în comparație cu proiectul contrafactual care ar fi desfășurat în absența ajutorului. Pentru a stabili costurile suplimentare nete, Comisia va compara valorile actualizate nete preconizate ale investiției în proiectul care beneficiază de ajutor și în proiectul contrafactual, ținându-se cont de probabilitățile diferitelor scenarii de afaceri care apar⁽²⁾.

⁽¹⁾ Pe de altă parte, în cazul în care o măsură de ajutor fiscal face distincție între diversele categorii de C&D, intensitățile relevante ale ajutorului nu pot fi depășite.

⁽²⁾ În cazul în care ajutorul permite doar o creștere a vitezei de finalizare a proiectului, comparația ar trebui să reflecte în principal calendarele diferite în ceea ce privește fluxurile de trezorerie și întârzierile la intrarea pe piață.

89. În cazul în care ajutorul este acordat pentru proiecte de C&D sau pentru construcția sau modernizarea infrastructurilor de cercetare și în cazul în care Comisia poate să stabilească, pe baza metodologiei prevăzute la punctul 87 sau 88, că ajutorul se limitează strict la minimumul necesar, pot fi permise intensități maxime ale ajutorului mai ridicate decât cele prevăzute în anexa II, până la nivelurile stabilite în tabelul de mai jos.

	Întreprindere mică	Întreprindere mijlocie	Întreprindere mare
Ajutoare pentru proiecte de C&D			
Cercetare fundamentală	100 %	100 %	100 %
Cercetare aplicată	80 %	70 %	60 %
— care face obiectul colaborării efective între întreprinderi (pentru întreprinderile mari, colaborare transfrontalieră sau cu cel puțin o IMM) sau între o întreprindere și o organizație de cercetare; sau	90 %	80 %	70 %
— care face obiectul diseminării largi a rezultatelor			
Ajutoare pentru construirea și modernizarea infrastructurilor de cercetare	60 %	60 %	60 %

90. Pentru a demonstra că ajutorul se limitează la minimumul necesar, statele membre trebuie să explice modul în care a fost stabilită valoarea ajutorului. Documentația și calculele utilizate pentru analiza efectului stimulat pot fi utilizate, de asemenea, pentru a evalua proporționalitatea ajutorului. În măsura în care necesitatea identificată a acordării ajutorului se referă, în principal, mai degrabă la dificultăți în ceea ce privește atragerea unei finanțări prin împrumut decât la o lipsă a rentabilității, o modalitate în măsură să garanteze că ajutorul este menținut la minimum poate consta în furnizarea acestuia sub formă de împrumut, de garanție sau de avans rambursabil în locul unei forme nerambursabile, cum ar fi subvenția.

91. În cazul în care există mai mulți candidați potențiali pentru a desfășura activitatea care beneficiază de ajutor, este mai probabil ca cerința de proporționalitate să fie îndeplinită dacă ajutorul se acordă pe baza unor criterii transparente, obiective și nediscriminatorii.

92. În vederea compensării denaturării actuale sau potențiale, directe sau indirecte, provocate de comerțul internațional, pot fi acordate intensități mai mari decât cele care sunt autorizate, în general, de prezentul cadru, în cazul în care, direct sau indirect, concurenții din țările terțe au primit în cursul celor trei ani precedenți sau vor primi ajutoare cu o intensitate echivalentă pentru proiecte similare. Cu toate acestea, în cazul în care denaturările comerțului internațional sunt susceptibile să se producă după mai mult de trei ani, având în vedere natura specială a sectorului în cauză, perioada de referință poate fi prelungită în mod corespunzător. Dacă este posibil, statul membru în cauză va furniza Comisiei informații suficiente care să îi permită să evalueze situația, în special necesitatea de a lua în considerare avantajul competitiv de care se bucură un concurent dintr-o țară terță. În cazul în care Comisia nu dispune de informații privind ajutorul acordat sau preconizat, aceasta poate, de asemenea, să se bazeze pe dovezi circumstanțiale în decizia sa.

93. Atunci când colectează informații, Comisia își poate utiliza competențele în materie de investigare⁽¹⁾.

4.6. Evitarea efectelor negative nejustificate asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale

4.6.1. Considerații generale

94. Pentru ca ajutoarele pentru C&D&I să fie compatibile cu piața internă, efectele negative ale măsurii de ajutor în ceea ce privește denaturarea concurenței și efectul exercitat asupra schimburilor comerciale dintre statele membre trebuie să fie limitate și compensate de efectele pozitive în ceea ce privește contribuția la obiectivul de interes comun.

95. Comisia identifică două mari denaturări potențiale ale concurenței și ale schimburilor comerciale dintre statele membre cauzate de ajutoarele pentru C&D&I, și anume denaturări ale pieței de produse și efecte legate de alegerea locației. Ambele tipuri pot conduce la probleme de ineficiență a alocării, prin subminarea performanței economice a pieței interne, precum și la preocupări legate de distribuție, întrucât ajutoarele afectează distribuția pe regiuni a activității economice.

⁽¹⁾ A se vedea articolul 1 alineatul (3) din Regulamentul (UE) nr. 734/2013 al Consiliului (JO L 204, 31.7.2013, p. 15).

96. În ceea ce privește denaturările de pe piețele de produse, ajutoarele de stat pentru C&D&I pot avea un impact asupra concurenței în cadrul proceselor de inovare și pe piețele de produse unde sunt exploatare rezultatele activităților de C&D&I.

4.6.1.1. Efecte asupra piețelor de produse

97. Ajutoarele de stat pentru C&D&I pot afecta concurența în procesele de inovare și pe piețele de produse în trei moduri, și anume prin denaturarea procesului concurențial de intrare și ieșire, prin denaturarea stimulentele dinamice pentru investiții și prin crearea sau menținerea puterii de piață.

(i) Denaturarea proceselor concurențiale de intrare și ieșire

98. Ajutoarele pentru C&D&I pot împiedica mecanismul pieței să îi recompenseze cei mai eficienți producători și să exercite presiune asupra celor mai puțin eficienți pentru a-și îmbunătăți activitatea, a se restructura sau a ieși de pe piață. S-ar putea ajunge la o situație în care, ca urmare a ajutoarelor acordate, concurenții care altfel ar putea rămâne pe piață sunt forțați să iasă de pe piață sau nu reușesc nici măcar să intre. În mod similar, ajutorul de stat poate împiedica ieșirea de pe piață a întreprinderilor ineficiente sau chiar le poate ajuta pe acestea să intre și să câștige cote de piață de la concurenți care altfel ar fi fost mai eficienți. Prin urmare, dacă nu sunt corect orientate, ajutoarele pentru C&D&I pot să sprijine întreprinderile ineficiente și pot conduce la structuri de piață în care mulți participanți funcționează cu mult sub nivelul de eficiență. Pe termen lung, interferarea cu procesele de intrare și de ieșire poate împiedica inovarea și poate încetini productivitatea la nivelul întregului sector.

(ii) Denaturarea stimulentele dinamice

99. Ajutoarele pentru C&D&I pot denatura stimulentele dinamice de a investi ale concurenților beneficiarului ajutorului. Atunci când o întreprindere primește ajutor, probabilitatea desfășurării cu succes a activităților sale de C&D&I crește, în general, conducând la o prezență crescută în viitor pe piața (piețele) de produse relevantă (relevante). Prezența crescută poate determina concurenții să reducă amplexarea planurilor lor inițiale de investiții (efectul de evicțiune).

100. În plus, prezența ajutorului poate determina beneficiarii potențiali să se complacă în starea existentă sau să își asume mai multe riscuri. Efectul pe termen lung asupra performanței generale a sectorului în acest caz este probabil să fie negativ. În consecință, ajutoarele pentru C&D&I, dacă nu sunt corect orientate, pot sprijini întreprinderile ineficiente și pot conduce la structuri de piață în care mulți jucători de piață funcționează cu mult sub nivelul de eficiență.

(iii) Crearea sau menținerea puterii de piață

101. Ajutoarele pentru C&D&I pot avea, de asemenea, efecte de denaturare în ceea ce privește creșterea sau menținerea puterii de piață pe piețele de produse. Puterea de piață este puterea de a influența prețurile de pe piață, producția, varietatea sau calitatea produselor și a serviciilor sau alți parametri ai concurenței pentru o perioadă importantă de timp, în detrimentul consumatorilor. Chiar și în cazul în care ajutorul nu consolidează puterea de piață în mod direct, acesta poate avea un astfel de efect în mod indirect, descurajându-i pe concurenții existenți, determinându-i să iasă de pe piață sau descurajând intrarea pe piață a unor noi concurenți.

4.6.1.2. Efecte asupra schimburilor comerciale și asupra alegerii locației

102. Ajutoarele de stat pentru C&D&I pot conduce, de asemenea, la denaturări ale concurenței în cazul în care acestea influențează alegerea unei locații. Astfel de denaturări pot apărea între statele membre, atunci când întreprinderile fie intră în concurență transfrontalieră, fie iau în considerare schimbarea locației. Ajutorul care vizează mutarea unei activități într-o altă regiune din cadrul pieței interne poate să nu conducă direct la o denaturare a pieței produsului, dar strămută activitățile sau investițiile dintr-o regiune în alta.

4.6.1.3. Efecte negative evidente

103. În principiu, o măsură de ajutor și contextul în care aceasta este aplicată trebuie să fie analizate pentru a identifica în ce măsură se poate considera că aceasta are efect de denaturare a pieței. Cu toate acestea, pot fi identificate anumite situații în care efectele negative contrabalansează în mod evident eventualele efecte pozitive, ceea ce înseamnă că ajutorul nu poate fi considerat compatibil cu piața internă.

104. În special, în conformitate cu principiile generale prevăzute în tratat, ajutoarele de stat nu pot fi considerate compatibile cu piața internă dacă măsura de ajutor este discriminatorie într-o măsură nejustificată de caracterul său de ajutor de stat. Prin urmare, astfel cum s-a explicat în secțiunea 3, Comisia nu va aproba nicio măsură dacă măsura respectivă sau condițiile aferente acesteia implică o încălcare nedisociabilă a dreptului Uniunii. Este vorba, în special, despre cazul măsurilor de ajutor pentru care acordarea ajutorului este condiționată de obligația ca beneficiarul să aibă sediul central în statul membru relevant (sau să fie stabilit, în principal, în statul membru respectiv) sau să utilizeze produse sau servicii naționale, precum și despre cazul măsurilor de ajutor care limitează posibilitatea beneficiarului de a exploata rezultatele C&D&I în alte state membre.

105. De asemenea, ajutoarele care conduc doar la schimbarea locației activităților de C&D&I în cadrul pieței interne, fără a modifica natura, dimensiunea sau domeniul de aplicare al proiectului nu vor fi considerate compatibile.

4.6.2. Scheme de ajutoare

106. Pentru a fi compatibile cu piața internă, schemele de ajutoare care fac obiectul notificării nu trebuie să conducă la denaturări semnificative ale concurenței și ale schimburilor comerciale. În special, chiar dacă denaturările pot fi considerate limitate la nivel individual (în cazul în care ajutorul este necesar și proporțional pentru a atinge obiectivul comun), în mod cumulativ, schemele de ajutoare pot genera totuși niveluri de denaturare ridicate. Astfel de denaturări pot rezulta, de exemplu, în urma ajutoarelor care afectează în mod negativ stimulentele dinamice pentru inovare ale concurenților. În cazul unei scheme care pune accentul pe anumite sectoare, riscul acestui tip de denaturare este și mai pronunțat.

107. Fără a aduce atingere punctului 122, statele membre trebuie așadar să demonstreze că orice efecte negative vor fi limitate la minimum, luând în considerare, de exemplu, dimensiunea proiectelor în cauză, valorile individuale și cumulative ale ajutoarelor, numărul preconizat de beneficiari, precum și caracteristicile sectoarelor vizate. Pentru a permite Comisiei să evalueze efectele negative probabile ale schemelor de ajutoare care fac obiectul notificării, statele membre pot prezenta o evaluare a impactului, precum și evaluări *ex post* efectuate pentru scheme precedente similare.

4.6.3. Condiții suplimentare pentru ajutoarele individuale

4.6.3.1. Denaturări pe piețele de produse

108. În cazul ajutoarelor individuale care fac obiectul notificării, pentru a permite Comisiei să identifice și să evalueze potențialele denaturări ale concurenței și ale comerțului, statele membre ar trebui să furnizeze informații cu privire la (i) piețele de produse în cauză, și anume piețele afectate de schimbarea de comportament a beneficiarului ajutorului; și (ii) concurenții și clienții sau consumatorii afectați.

109. La evaluarea efectelor negative ale măsurii de ajutor, Comisia va pune un accent deosebit în analiza sa privind denaturarea concurenței pe impactul previzibil al ajutoarelor pentru C&D&I asupra concurenței dintre întreprinderi pe piețele de produse în cauză. Comisia va acorda o pondere mai mare riscurilor la adresa concurenței și comerțului care apar în viitorul apropiat și cu un grad ridicat de probabilitate.

110. În măsura în care o anumită activitate inovatoare va fi asociată cu mai multe viitoare piețe de produse, va fi analizat impactul ajutorului de stat asupra ansamblului piețelor în cauză. În anumite cazuri, rezultatele activităților de C&D&I, de exemplu, sub formă de DPI, sunt ele însele comercializate pe piețele tehnologiilor, de exemplu, prin acordarea de licențe pentru brevete sau prin comercializarea acestora. În astfel de cazuri, Comisia poate lua în considerare și efectele ajutorului asupra concurenței pe piețele tehnologiilor.

111. Comisia va utiliza diferite criterii pentru a evalua posibilele denaturări ale concurenței, și anume denaturarea stimulentele dinamice, crearea sau menținerea puterii de piață și menținerea unor structuri de piață ineficiente.

(i) Denaturarea stimulentele dinamice

112. În analiza privind posibila denaturare a stimulentele dinamice, Comisia va avea în vedere următoarele elemente:

— *creșterea pieței*: cu cât mai mare este creșterea așteptată în viitor a pieței, cu atât este mai puțin probabil ca stimulentele concurenților să fie afectate în mod negativ de ajutor, având în vedere că există în continuare numeroase oportunități de a dezvolta o afacere profitabilă;

- *valoarea ajutorului*: măsurile de ajutor care implică valori semnificative ale ajutorului sunt mai susceptibile să conducă la efecte de evicțiune semnificative. Importanța valorii ajutorului va fi evaluată în special în funcție de suma cheltuită de către principalii actori de pe piață pentru proiecte similare;
- *apropierea de piață/categoria ajutorului*: cu cât măsura de ajutor vizează activități mai apropiate de piață, cu atât este mai susceptibilă să genereze efecte de evicțiune semnificative;
- *procesul deschis de selecție*: în cazul în care ajutorul se acordă pe baza unor criterii transparente, obiective și nediscriminatorii, Comisia va adopta o atitudine mai pozitivă;
- *barierele la ieșire*: concurenții sunt mai susceptibili de a-și menține sau chiar de a-și extinde planurile de investiții atunci când barierele la ieșire care afectează procesele de inovare sunt ridicate. Acesta poate fi cazul atunci când multe dintre investițiile anterioare ale concurenților sunt blocate pe o anumită traiectorie de C&D&I;
- *factori care stimulează concurența pentru o piață viitoare*: ajutoarele pentru C&D&I pot conduce la o situație în care concurenții beneficiarului ajutorului renunță la concurența pentru o piață viitoare pe principiul „câștigătorul ia totul”, întrucât avantajul furnizat de ajutor, în ceea ce privește gradul de progres tehnologic, economiile de scară, efectele de rețea sau orizontul de timp, reduce posibilitatea acestora de a intra cu un eventual succes pe piața viitoare;
- *diferențierea produselor și intensitatea concurenței*: atunci când inovarea produselor se referă mai degrabă la dezvoltarea unor produse diferențiate, legate, de exemplu, de anumite mărci, standarde, tehnologii sau grupuri de consumatori, concurenții sunt mai puțin susceptibili să fie afectați. Aceeași situație apare atunci când există un număr mare de concurenți efectivi pe piață.

(ii) Crearea sau menținerea puterii de piață

113. Comisia este preocupată, în principal, de măsurile de ajutor pentru C&D&I care îi permit beneficiarului să își consolideze puterea de piață pe piețele de produse existente sau să o transfere către piețele de produse viitoare. Prin urmare, este improbabil ca Comisia să identifice probleme de concurență legate de puterea de piață pe piețele pe care beneficiarul ajutorului are o cotă de piață mai mică de 25 % și pe piețele cu un grad de concentrare mai mic de 2 000 determinat pe baza indicelui Herfindahl-Hirschman (IHH).

114. În analiza puterii de piață, Comisia va lua în considerare următoarele elemente:

- *puterea de piață a beneficiarului ajutorului și structura pieței*: în cazul în care beneficiarul ajutorului ocupă deja o poziție dominantă pe o piață de produse, măsura de ajutor poate să consolideze poziția respectivă, prin reducerea și mai mult a presiunii concurențiale pe care întreprinderile rivale o pot exercita asupra întreprinderii beneficiare. În mod similar, măsurile de ajutor de stat pot avea un impact major asupra piețelor de tip oligopol pe care sunt activi puțini operatori;
- *nivelul barierele la intrare*: în domeniul C&D&I, noii sosiți se pot confrunta cu bariere majore la intrare. Poate fi vorba despre bariere de natură juridică (în special în ceea ce privește DPI) sau legate de economiile de scară și de gamă, precum și de bariere la accesul la rețele și la infrastructură și de alte bariere strategice la intrare sau la extindere;
- *puterea cumpărătorului*: puterea de piață a unei întreprinderi poate fi, de asemenea, limitată de poziția pe piață a cumpărătorilor. Prezența unor cumpărători puternici poate compensa existența unei poziții solide pe o piață în cazul în care cumpărătorii vor încerca probabil să păstreze un grad suficient de concurență pe piață;
- *procesul de selecție*: măsurile de ajutor care permit întreprinderilor care ocupă o poziție puternică pe piață să influențeze procesul de selecție, de exemplu, prin dreptul de a recomanda întreprinderi în procesul de selecție sau prin orientarea cercetării pe o cale care defavorizează în mod nejustificat alte alternative, sunt susceptibile să constituie un motiv de îngrijorare pentru Comisie.

(iii) Menținerea unor structuri de piață ineficiente

115. În analiza structurilor de piață, Comisia va verifica dacă ajutorul este acordat pe piețe care prezintă supracapacități sau în sectoare aflate în declin. Este mai puțin probabilă apariția problemelor în cazul în care piața este în creștere sau ajutorul de stat pentru C&D&I va modifica probabil dinamica generală de creștere a sectorului, în principal prin introducerea unor tehnologii noi.

4.6.3.2. Efectele locației

116. În special în cazurile în care ajutoarele pentru C&D&I sunt aproape de piață, prin acordarea acestora anumite teritorii pot să beneficieze de condiții mai favorabile pentru activitățile ulterioare de producție, în special datorită costurilor de producție comparativ mai scăzute ca rezultat al ajutorului acordat sau datorită unor niveluri mai ridicate ale activităților de C&D&I desfășurate prin intermediul ajutorului respectiv. Acest lucru poate determina mutarea întreprinderilor pe teritoriile respective.

117. Efectele locației pot fi relevante și pentru domeniul infrastructurilor de cercetare. În cazul în care ajutoarele sunt utilizate, în principal, pentru a atrage o infrastructură într-o anumită regiune în detrimentul alteia, acestea nu vor contribui la promovarea activităților de C&D&I în Uniune.

118. În analiza sa privind ajutorul individual care face obiectul notificării, Comisia va ține cont în consecință de orice dovadă care demonstrează că beneficiarul ajutorului a avut în vedere locații alternative.

4.7. Transparența

119. Începând cu 1 iulie 2016 și cu excepția ajutoarelor individuale acordate care au o valoare mai mică de 500 000 EUR, statele membre trebuie să publice pe un site cuprinzător privind ajutoarele de stat, la nivel național sau regional, cel puțin următoarele informații cu privire la măsurile de ajutor de stat notificate: textul integral al schemei de ajutoare și al dispozițiilor sale de punere în aplicare sau temeiul juridic pentru ajutorul individual ori un link către acesta; identitatea autorității care acordă ajutorul; identitatea beneficiarilor individuali; forma și valoarea ajutorului acordat fiecărui beneficiar; data acordării ajutorului; tipul beneficiarului (IMM sau întreprindere mare); regiunea în care este situat beneficiarul (la nivelul NUTS II) și principalul sector economic în care își desfășoară activitățile beneficiarul (la nivel de grup NACE) ⁽¹⁾. Informațiile respective trebuie să fie publicate în termen de șase luni după ce decizia de acordare a fost luată sau, în cazul măsurilor fiscale, în termen de un an de la data declarației fiscale, trebuie păstrate cel puțin zece ani și trebuie să fie disponibile publicului larg fără restricții ⁽²⁾.

5. EVALUAREA

120. Pentru a se asigura într-o mai mare măsură că denaturările concurenței și ale comerțului sunt limitate, Comisia poate solicita ca schemele de ajutor care fac obiectul notificării să fie limitate în timp și să facă obiectul evaluării menționate la punctul 37. În special, ar trebui să fie efectuate evaluări pentru schemele în cazul cărora denaturările potențiale sunt extrem de mari, și anume schemele pentru care există riscul de a restrânge în mod semnificativ concurența dacă punerea lor în aplicare nu este examinată în timp util.

121. Având în vedere obiectivele sale și pentru a nu exercita o presiune disproporționată asupra statelor membre și asupra măsurilor de ajutor mai mici, cerința menționată la punctul 120 se va aplica numai pentru schemele de ajutoare cu bugete mari, care conțin un element de noutate sau în cazurile în care sunt prevăzute modificări semnificative ale pieței, ale tehnologiei sau ale reglementărilor. Evaluarea trebuie să fie efectuată de un expert independent de autoritatea de care acordă ajutorul, pe baza unei metodologii comune furnizate de Comisie ⁽³⁾, și trebuie să fie făcută publică. Statele membre trebuie să notifice, împreună cu schema de ajutoare relevantă, un proiect de plan de evaluare care va face parte integrantă din evaluarea schemei de către Comisie.

122. În cazul schemelor de ajutor care nu se încadrează în domeniul de aplicare al unui regulament de exceptare pe categorii exclusiv din cauza bugetului mare de care dispun, Comisia va evalua compatibilitatea acestor scheme numai pe baza planului de evaluare.

123. Evaluarea trebuie transmisă Comisiei în timp util pentru a permite analiza eventualei prelungiri a schemei de ajutoare și, în orice caz, la expirarea acesteia. Domeniul de aplicare și modalitățile precise de efectuare a fiecărei evaluări vor fi definite în decizia de aprobare a schemei de ajutoare. Orice măsură de ajutor ulterioară cu un obiectiv similar, inclusiv orice modificare a schemelor de ajutoare menționată la punctul 122, trebuie să țină seama de rezultatele evaluării.

⁽¹⁾ Cu excepția secretelor comerciale și a altor informații confidențiale în cazuri justificate în mod corespunzător și sub rezerva acordului Comisiei [Comunicarea Comisiei din 1 decembrie 2003 privind secretul profesional în deciziile din domeniul ajutorului de stat, C(2003) 4582 (JO C 297, 9.12.2003, p. 6)]. În cazul măsurilor fiscale, informațiile privind valorile ajutoarelor individuale pot fi furnizate în următoarele tranșe (în milioane EUR): [0,5-1]; [1-2]; [2-5]; [5-10]; [10-30]; [30 și mai mult].

⁽²⁾ În cazul ajutoarelor ilegale, statelor membre li se va cere să asigure publicarea *ex post* a aceluiași informații, cel târziu la șase luni de la data deciziei Comisiei. Aceste informații ar trebui să fie disponibile într-un format care permite căutarea și extragerea datelor și care poate fi ușor publicat pe internet, de exemplu în format CSV sau XML.

⁽³⁾ A se vedea comunicarea separată a Comisiei privind orientările metodologice comune privind evaluarea ajutoarelor de stat.

6. RAPORTARE ȘI MONITORIZARE

124. În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului⁽¹⁾, cu Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei⁽²⁾ și cu modificările lor ulterioare, statele membre trebuie să transmită Comisiei rapoarte anuale.

125. Statele membre trebuie să păstreze evidențe detaliate cu privire la toate măsurile de ajutor. Evidențele trebuie să conțină toate informațiile necesare pentru a stabili faptul că au fost îndeplinite condițiile privind costurile eligibile și intensitățile maxime ale ajutorului. Evidențele respective trebuie păstrate timp de zece ani de la data acordării ajutorului și trebuie furnizate, la cerere, Comisiei.

7. APLICABILITATE

126. Comisia va aplica principiile stabilite în prezentul cadru la evaluarea compatibilității tuturor ajutoarelor pentru C&D&I notificate în privința cărora trebuie să se pronunțe după 1 iulie 2014. Ajutoarele pentru C&D&I ilegale vor fi evaluate în conformitate cu normele aplicabile la data la care s-au acordat ajutoarele.

127. În temeiul articolului 108 alineatul (1) din tratat, Comisia propune ca statele membre să își modifice, dacă este necesar, schemele de ajutor pentru C&D&I existente pentru a le alinia la prezentul cadru până cel târziu la 1 ianuarie 2015.

128. Statele membre sunt invitate să își dea acordul explicit și necondiționat cu privire la măsurile adecvate propuse la punctul 127 în termen de două luni de la data publicării prezentului cadru în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. În absența unui răspuns din partea unui stat membru, Comisia va considera că statul membru în cauză nu este de acord cu măsurile propuse.

8. REVIZUIRE

129. Comisia poate decide să revizuiască sau să modifice prezentul cadru în orice moment, dacă acest lucru este necesar din motive legate de politica în domeniul concurenței sau pentru a ține cont de alte politici și angajamente internaționale ale Uniunii sau din orice alt motiv întemeiat.

⁽¹⁾ Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 83, 27.3.1999, p. 1).

⁽²⁾ Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei din 21 aprilie 2004 de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999 al Consiliului de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO L 140, 30.4.2004, p. 1).

ANEXA I

Costuri eligibile

Ajutoare pentru proiectele de C&D	<p>(a) Costuri de personal: cercetători, tehnicieni și alți membri ai personalului de sprijin, în măsura în care sunt angajați în proiect</p> <p>(b) Costul instrumentelor și al echipamentelor, în măsura și pe durata utilizării acestora în cadrul proiectului. Dacă astfel de instrumente și echipamente nu se folosesc pe întreaga lor durată de viață în proiect, sunt considerate eligibile doar costurile de amortizare corespunzătoare duratei proiectului, calculate pe baza bunelor practici contabile</p> <p>(c) Costurile cu clădirile și terenurile, în măsura și pe durata utilizării acestora în cadrul proiectului. În ceea ce privește clădirile, sunt considerate eligibile doar costurile de amortizare corespunzătoare duratei proiectului, calculate pe baza bunelor practici contabile. În cazul terenurilor, sunt eligibile costurile transferului comercial sau costurile de capital efectiv suportate</p> <p>(d) Costurile cu cercetarea contractuală, cunoștințele și brevetele cumpărate sau obținute cu licență din surse externe în condiții de concurență deplină, precum și costurile consultanței și ale serviciilor echivalente utilizate exclusiv pentru proiect</p> <p>(e) Cheltuielile generale suplimentare suportate direct ca rezultat al proiectului</p> <p>(f) Alte cheltuieli de exploatare, inclusiv costurile materialelor, ale consumabilelor și ale altor produse similare, suportate direct ca rezultat al proiectului</p>
Ajutoare pentru studiile de fezabilitate	Costurile aferente studiului
Ajutoare pentru construirea și modernizarea infrastructurilor de cercetare	Costurile investițiilor în active corporale și necorporale
Ajutoare pentru inovare acordate IMM-urilor	<p>(a) Costurile de obținere, validare și protejare a brevetelor și a altor active necorporale</p> <p>(b) Costurile pentru detașarea de personal cu înaltă calificare din cadrul unei organizații de cercetare și diseminare a cunoștințelor sau o întreprindere mare, care participă la activități de C&D&I într-o funcție recent creată în cadrul beneficiarului, fără să înlocuiască alți salariați</p> <p>(c) Costurile cu serviciile de consultanță și de asistență în domeniul inovării</p>

Ajutoare pentru inovarea de proces și organizațională	Costurile de personal; costurile cu instrumentele, echipamentele, clădirile și terenurile, în măsura și pe durata utilizării acestora în cadrul proiectului; costurile de cercetare contractuală, cunoștințele și brevetele cumpărate sau obținute cu licență din surse externe în condiții de concurență deplină; cheltuielile generale suplimentare și alte costuri de exploatare, inclusiv costurile materialelor, ale consumabilelor și ale altor produse similare suportate direct ca rezultat al proiectului
Ajutoare acordate clusterelor de inovare	
Ajutoare pentru investiții	Costurile investițiilor în active corporale și necorporale
Ajutoare de exploatare	<p>Costurile de personal și alte costuri administrative (inclusiv cheltuielile generale) referitoare la:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) animarea clusterului de inovare pentru a facilita colaborarea, schimbul de informații și furnizarea sau direcționarea de servicii specializate și personalizate de asistență pentru întreprinderi; (b) promovarea clusterului de inovare pentru a spori participarea noilor întreprinderi sau organizații și pentru a spori vizibilitatea; (c) gestionarea instalațiilor aparținând clusterului de inovare și (d) organizarea de programe de formare, de ateliere și de conferințe pentru a sprijini schimbul de cunoștințe și stabilirea de contacte, precum și cooperarea transnațională.

ANEXA II

Intensitățile maxime ale ajutorului

	Întreprindere mică	Întreprindere mijlocie	Întreprindere mare
Aid for R&D projects			
Cercetare fundamentală	100 %	100 %	100 %
Cercetare industrială	70 %	60 %	50 %
— care face obiectul colaborării efective dintre întreprinderi (pentru întreprinderile mari, colaborare transfrontalieră sau cu cel puțin o IMM) sau între o întreprindere și o organizație de cercetare; sau	80 %	75 %	65 %
— care face obiectul diseminării pe scară largă a rezultatelor			
Dezvoltare experimentală	45 %	35 %	25 %
— care face obiectul colaborării dintre întreprinderi (pentru întreprinderile mari, colaborare transfrontalieră sau cu cel puțin o IMM) sau între o întreprindere și o organizație de cercetare; sau	60 %	50 %	40 %
— care face obiectul diseminării pe scară largă a rezultatelor			
Ajutoare pentru studiile de fezabilitate	70 %	60 %	50 %
Ajutoare pentru construirea și modernizarea infrastructurilor de cercetare	50 %	50 %	50 %
Ajutoare pentru inovare acordate IMM-urilor	50 %	50 %	—
Ajutoare pentru inovarea de proces și organizațională	50 %	50 %	15 %
Aid for innovation clusters			
Ajutoare pentru investiții	50 %	50 %	50 %
— în regiunile asistate care îndeplinesc condițiile de la articolul 107 alineatul (3) litera (c) din tratat	55 %	55 %	55 %
— în regiunile asistate care îndeplinesc condițiile de la articolul 107 alineatul (3) litera (a) din tratat	65 %	65 %	65 %
Ajutoare pentru exploatare	50 %	50 %	50 %